

FEJÉRMEGYEI NAPLO

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem proutimus libenter. (Az általatok a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük.)

XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak. 1895. márc. 6-án.

Megjelen hetenkint 2-szer: szórdán este és szombaton este. Készítők nem adnak vissza.	Előfizethető a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, szt.-István-tér 1.	Felelős szerkesztő: NEMETH ÖDÖN.	Előfizetési ár: Egész évre . . . 5 ft — 12. Félévre . . . 2 ft 50 kr. Negyedévre . . . 1 ft 25 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 30 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr. Nyilvántár soronként 50 kr. Többesrészli hirdetéseknek engedély
--	---	-------------------------------------	---	---

SZENT ISTVÁN KIRÁLY.

ha nem keres menedéket ott, honnét minden polgárosodás, kereszténységénél.

A kereszténység elfogadásával kezdődik a magyar nemzet hatalma. Nem a lenézett szilaj nép többé, nem törekednek kiirtására, hanem egymásután nyújtja békejobbát Európa polgárasult népe. A szent korona tekintélyt ad neki, a kereszt elvei Krisztus szelid igája elnyomja benne az indulatokat, nemessé, lovagiasáá lesz. Szent István tovább ápolja benne a civilizáció zsenge virágát, püspökséget alapít, iskolákat épít, nemzetének jövőjét a kereszténységben látja biztosítva, alkotmánya a keresztben nyugszik.

És csakugyan a kereszt volt fenntartója Magyarországnak, a kereszt volt ereje a válságos napokban, a kereszt volt vigasza, midőn elborult felette az ég, büszkén hordozta csatáiban. Kereszt és kard: a magyar nemzet multja!!

Azt a keresztet hordozta sz. István népe között, és ha örövendve adunk hálát Istenünknek, hogy ezer évig fentartott bennünket, köszönjük ezt Isten után első szent királyunknak, lépjünk elő finí hódolatunkkal, szeretetünkkel és sóhajtsunk fel hozzá. ki a csillagok fölötti boldog birodalmából nézi nemzetek sorsát: Ah! hol vagy magyarok tiündöklő csillaga? Hogyan van az épület, melyet építettél: néped alkotmánya? Hol van belőle a kereszt? Hol vannak dicső utódaid: Szent László, Nagy Lajos és Mátyás király alkotásai?

(K. A.) Columna Sacrae Fidei decus Pannoniae salve! Hitünknek oszlopa, Pannonia ékessége üdvözlégy! A te néped. nemzeted borul le ma megdicsőült szellemed nagysága előtt!! Ezer év elvihazása után hozzád járul, hogy beszámoljon azon utról, melyet atyai bölcsesség jelölt ki neki, hogy elmondhassa örömét. búját. hogy atyai szived ott fen a magasságban öröljön. vagy részvéttel viseltessék elárvult néped iránt!!

Magyarok!!

Midőn első szent királytoknak ünnepét ültitek, vessétek össze a multat a jelennel, szálljatok lélekben vissza a dicsők korszakába. az a sugár, mely onnét korunkra veti fényét, fel-tünteti előttek, hová jutott a szent király által megteremtett magyar alkotmány!?

Régi dicsőségünk vesd ránk fényedet!!

Egy harezias nép indul meg Ázsiából nemesak hazát. hanem kalandokat keresni, portyázni. Neki a harez pusztá szórakozás, a gyilkolás, rablás dicsőség. Erkölceiket nem szelidítette meg a Hadur tisztelete s ha a gulyák füstje eloszlott. ha a táltosok jószava elnémult. teljes erővel tört ki belőle a vadság, szilajság. Tűz és vér jelölte a magyarok nyomait. A szomszéd nemzetek tanakodtak s a magyarnak, mint egy garázda népek kiirtására törekedtek. De ezzel a néppel Istennek szándékai voltak, fontos missió volt számára kijelelve a gondviselés terveiben.

Az isteni gondviselés Szent Istvánt adta a magyarnak, ki bölcsen belátta azt, hogy népe el fog tűnni Európa közepéről. a népvándorlás vihara elsodorja, a civilizált nemzetek összetörnek. műveltség kapja éltető erejét, szépségét, tartóságát. t. i. a

Szent sirodnak csendjét felverik szívünk siralmi, a rabláncok, bilincsek zörgései, melyeket a szent szabadság nevében uralkodó vallástalan kormányrendszer rakott reánk!!

Hol vagy István király?

Téged magyar kíván!

Visszaszóvárogja lelkünk a te korodat!

Keresünk egy olyan hittől lángoló szívét, mint aminő volt a tied és nem találunk!

Leesett fejünk koronája, jaj nekünk, mert vétkeztünk!

Oda a kereszténység, Magyarországnak egy vezérférfia mondotta ki azokat a szörnyű szavakat, hogy **nincs keresztény Magyarország!!** A kereszténység volt alapja Magyarország alkotmányának kilencszáz éven keresztül. ezért volt meggyőzhetetlen. Most? A kereszténység elavult portéka lett. ezért van olyan alkotmányunk, hogy kivívtuk — Európa sajnálkozását.

A szabadság, hazaszeretet egyedárusítva van csak azoknak privilegiuma, kik gyűlölik a keresztet. A hit, a vallás iránt való ragaszkodás, mely szent István törvényeinek kimagasló szépsége, átalakult lelkiismeret szabadsággá.

Hol vagy István király?

A lázadó Kupa ellen fegyvert fogtál, adj fegyvert kezünkbe a modern pogányok ellen!

Folyik az eszmék harcza és látunk egy széthuzó tábor, a meghasonlás, az elvetelenség gyengíti erejét — ez a katolikuság. Ott a másik sereg is kardcsapás nélkül veszi el ősjogainkat, az egyenlőség nevében fölénk helyezi. uralkodóinkká teszi férfiait.

Itt a szent István előtti korszak: nincs kereszt. nincs alkotmány!

Vissza kell szerezni mind a kettőt, erre a harcra szólítalak fel benneteket magyar véreim! Most, midőn dicső, szent királyunknak drága ereklyéit körül hordozzuk, tegyünk egy szent fogadást: visszaszerezni Magyarországot, a kereszt uralmát felállítani. Így fogunk mi szent Istvánnak nyomdokaiba lépni, így fogjuk em lékét igazán tiszteletben tartani, így leszünk méltók az ő hathatós pártfogására!

Föl tehát szent István népe! Ha még van benned szív, az dobogjon Istenért, véred buzogjon szent hitedért, vallásodért!

Hazád, nemzeted óh magyar, akkor lesz fényes, ha a kereszt ragyogni fog!

Aldig fogsz élni, míg a szent István által hirdett elvekhez hí maradsz. Tedd meg ezt a fogadást és megalapítottad sorsodat!

Székesfejérvár ünnepe.

Az ős koronázó város nagy halálával tartozik püspökének, Steiner Fülöp drnak, ki az ideai szt. Istvánnapi ünnepségek megszabásu rendezésével, pár napra ismét vissza varázsolja Székesfejérvár régi fényét, régi dicsőségét.

A történelmet — sajnos — kevesen ismerik. Nem tudják már sokan, hogy Sz. István király az ország központjává tette volt Székesfejérvárt, itt volt kedvenc tartózkodási helye míg élt s halála után itt temették el a szent királyt.

A nagy arányú ünnepségek rendjére megtették az utolsó intézkedéseket s mind ezekből látjuk minden tényező kiveszi részét az ünnepségekből.

Nagy örömmel értesülünk, hogy az egyházi ünnepélyre József Ágost főherczeg is eljön.

Egész természetesnek tartjuk, hogy a népszerű főherczeg, a ki annyira szereti szülőmegyéjét, részt vesz a székesfejérvári ünnepségen, hogy annak fényét emelje. Azt hisszük, nem csalódnak abban, hogy ő nem mint főherczeg jön közbéni, hanem mint fejérmegyei nagybirtokos.

A főherczeg érkezését Szmercsényi ezredes Komarai előljáró tudatta a püspökkel. Az értesítés szerint József Ágost főherczeg ma este 9 óra 15 perczkor érkezik s a püspöki palotában, Steiner püspöknek lesz vendége. Holnap részt vesz a körmenetben, s az istentisztelet után kocsiival megy vissza.

Előkészületek a fogadtatásra.

Megyes püspökünk átiratban kérte fel a városi hatóságot, hogy legyen segítségére a nagy ünnep méltó megünneplésére és az erre megjelenő magas vendég dr. Schlauch Lőrincz bíboros-püspök méltó fogadtatásában.

Az átirat a városhoz szombaton augusztus 15-én érkezett Vasárnap a Havranek József polgármester tisztelettel a püspöknél, megbeszélve vele a teendőket.

Kedden augusztus 18-án pedig délelőtt 10 órára a polgármester néhány bizottsági tagot s a tanítókat értekezletre hívta meg, hol megállapították a bíboros fogadásának s a körmenet megtartásának díszessé tételét.

Az értekezleten Havranek József polgármester előadta, hogy a nagyszabásu ünnep hazafias s semmi más czélja nincs, így minden igaz keresztény magyarnak vallás-külömbőség nélkül erkölcsi kötelessége az ünnep fényét emelni.

Az értekezleten a következő határozatokat hozták:

A szerdán este 1/2 7 órakor Budapest felől érkező Schlauch Lőrincz dr. bíborost és Hornig Károly báró püspököt Havranek József polgármester a város részéről, Prifach József pápai praelatus nagy prépost és Károly János prépost-kanonok pedig a püspök részéről fogja üdvözölni.

A városi bizottsági tagokat és a közönséget felszólítják, hogy a fogadtatáson részt vegyenek a vasutnál.

A hatóság fölkéri azokat, kiknek díszesebb kocsijuk van, hogy bocsássák azt az ő rendelkezésére, hogy azokor vonulhassak ki, minél impozansabban a fogadáshoz. Eddig

már 25-en jelentették be, hogy fogataikat átengedik.

A kocsi d. u. 6 órakor a városháztérről indulnak a vasúthoz. Az első kocsiiban Seidl Lajos rendőrkapitány foglal helyet, utána mint a püspök és káptalan kiküldöttjei Prifach pápai praelatus nagy prépost és Károly János prépost-kanonok, ezt követi br. Fiáth főispán és Havranek polgármester kocsija, utánuk pedig a törvényhatósági bizottsági tagok és a közönség kocsijai mennek.

A püspöki palotában dr. Steiner Fülöp megyés püspök papságával együtt fogadja a magas vendégeket s kíséri fel lakosztályába, hol azután tiszteleg előttük a papság a püspökkel élén. A papok tisztelgése után pedig a városi és megyei hatóságok tisztelegnek a bíboros előtt.

A körmenet.

A szent Istvánnapi körmenetre vonatkozólag pedig a következő intézkedéseket tette az értekezlet:

A város közönségét falragaszokon szólítják fel, hogy a várost lobogózzák fel a merre a körmenet halad, az utcákat virágokkal hintsék be.

A bíbornok templomba vonulásakor a közönség fog sorfalat állani a püspökségtől egész a templomig. A körmenet a következő utat fogja megtenni: A főtemplomból indul ki s a szent Ferenczrendi templomot megkerülve a püspökségtéren, Kossuth-utcán, megyeháztéren és sz. István-utczákon keresztül tér vissza a templomba.

A zenét a honvéd zenekar szolgáltatja, mely ez alkalomra két szent Istvánról szóló ősrégi magyar éneket tanult be. A honvéd zenészek e hazafias buzgalmuikért méltán dicséretet érdemelnek. A vidékről eddig 4—5000 zarándok jelentkezett községek plebánosának vezetése alatt kik hazafias és vallásos kegyeletből sz. István koporsójához jönnek zarándokolni. Ezen zarándokok a Felmayer-féle ház előtt lesznek felállítva s onnan fognak a menethez csatlakozni.

A körmenet a következő sorrendben sorakozik: A menetet megnyitják a székesfejérvári egyletek saját zászlaik alatt, utána a papság a szent ereklyével, ezt követi a városi, megyei és katonai hatóságok, utána a vidéki zarándokok, a menetet a nagy közönség zárja be.

A rend fentartására vállalkoztak a tanítók, azonkívül még felkéri a Felmayer-féle, a vasúti és városi önkéntes tűzoltókat a sorfal fentartására.

A hatóság falragaszokon felkéri a lakoságot, hogy a zarándokok iránt viseltesenek jóindulattal s irányukba legyenek előzékenyek és szolgálatkészek.

Felhívás a polgársághoz.

Ma reggel hatalmas nemzeti színű plakátok jelentek a falakon, melyben a főkapitány a következő felhívást intézi a polgársághoz:

Hazafias kérelem Székesfejérvár polgáraihoz! Szeretett hazánk ezeréves fennállását ünnepelek a folyó évben. Nemzeti életünk ezredéves fordulóján kell, hogy fokozottabb mértékben nyilvánuljon honalkotó s honfentartó nagy őseink iránt mindenkor táplált mély hálánk és kegyeletünk.

A székesfehérvári róm. kath. egyházmegye püspöke, méltóságos és főtisztelendő dr. Steiner Fülöp urnak, szab. kir. városunk polgármesteréhez intézett hazafias szellemű átirata, lelkes szavakkal emlékeztet azon immár küszöbön álló napra, mely évszázadok óta, évről-évre, minden igaz magyar szívében első felkent koronás királyunk, nemzeti létünk megalapítója a magyar kereszténység, magyar kultúra és civilizáció szent apostola dicső

emlékü Szent István királyunk emlékének van szentelve.

Az ezredévben a nemzeti ünnep is emelkedik magasabb jelentőségében, s ennek hazafias érzetéről áthatva megyés Püspök ur Ó Máltósága az idei Szent István ünnepet a milénárius évhez méltóan különös fényvel és díszszel kívánna megtartani. E czélból felkérte dr. Schlauch Lőrincz nagyváradai bíboros érsek ur Ó Eminentiaját, hogy az ünnepi körmenetet vezesse, felkérte dr. báró Hornig Károly veszprémi püspök urat, kinek püspöki megyéjéhez városunk korábban tartozott, — hogy az ünnepségben részt vegyen, felkérte a város polgármesterét, hogy a polgári hatóságok s a polgárság a dicső emlékü szent király iránti honfiai hála és kegyelet tanustásával az ünnepségben részt vegyen.

Hatóságunk örömmel fogadta püspök ur Ó Máltósága átiratát s a maga részéről hazafiai kötelességből mindent elkövet a nagy nemzeti ünnep emlékében, de meg van győződve arról is, hogy Székesfejérvár és koronázó város polgárai e napon vallás és osztály különbség nélkül mint egy szív s egy lélek vállvetve fognak buzgólkodni az ünnepnek hazafias színezetűvé, díszessé és fényesé tételében.

Nem feledkezhetünk el arról sem, hogy e nap nemcsak nemzeti ünnep, de egyszersmind szab. kir. városunknak is ünnepe. E szab. kir. város polgárai közelebb érezhetik magukat dicső emlékü első királyunk Szent Istvánhoz, mert ő adott e város múltjának fényt és dicsőséget élete évtizedeken át össze volt forrva városunk életével, s ő írta fel e várost letűrhethetlenné nemzeti történelmünk lapjaira.

Az ünnepségek hivatalos sorrendje a következő: Dr. Schlauch Lőrincz bíbornok ur Ó Exelenciaját ki augusztus 19-én este 6 1/2 órakor a Budapestről érkező vonaton jön városunkba, a város nevében a polgármester, kíséretében a tanács a képviselő testülettel, az egyház nevében pedig Prifach József pápai praetulus, nagy prépost és Károly János kanonok üdvözik.

Még az nap estején méltóságos br. Fiáth Miklós főispán ur vezetése alatt tiszteleg Ó Eminentiajánál, — ki a püspöki palotába száll — a városi tisztikar, a képviselő testület.

Augusztus 20-án a Szent király ereklyéjét körülhordozó szent körmenet kiindul reggel 8 órakor a székesfejérvári sz. feljőve a Szent István utcán, megkerüli a Szent-Ferenczrendiek templomát, végig halad a Kossuth-utcán s a megyetérén, Szent István-utcán át visszatér a székesfejérvárhoz.

Mint hogy e napon számos ezren fognak vidéki honfiktársaink elzarándokolni városunkba, hogy a Szent Király emléket dicsőítő menetben résztvegyenek s drága ereklyéjét ájtatosan megszemléljék, az érkező procesziónk részére gyülekezési helyül a hatóság kijelöli a Fel-mayer ház és városi takarékpénztár előtti területet úgy a sz. Marich-utcát s intézkedik, hogy az itt felállított procesziónk a körmenethez és pedig a hatóságok után csatlakozzanak.

Végül Ó Eminentiaját távozásakor Püspök ur Ó méltósága s a Káptalan képviselője, egy a városi hatóság a vasúthoz kikísérik.

Felkérem Székesfejérvár polgárait, hogy házaikat az ünnep napján, valamint Ó Eminentiaja érkezésekor lobogózzák fel, a körmenet vonalálul kiszemelt utcákat — azok ünnepi színezetének emelésére — virágokkal s levelekkel hintsek fel, e napra a törvény által kegyeletesen elrendelt munkaszünetet különösen tartásuk tisztelőben — végül ide zarándokló vidéki honfiktársainkat fogadják testvéries rokonszenvvel vendégszeretettel, általában kövessenek el mindent mi e nagy nemzeti ünnep fényét s díszét emelheti.

Felkérem egyuttal a város területén fennálló egyletek, társulatok és társas köröket, hogy az ünnepi körmenetben zászlóik alatt testületileg vegyenek részt.

Székesfejérvárott, 1896. aug. 18-án.

Hazafias üdvözléssel

Seidel Lajos, r.-főkapitány.

Az egyházi szertartás.

Holnap reggel 8 óra előtt Dr. Schlauch Lőrincz bíbornok, Hornig Károly báró és Steiner Fülöp dr. püspökök a kappamajorban udvari papjai kíséretében hajtatnak a templomhoz, hol a diszbe öltözött papság várja őket. Mind a hárman egyszerre mennek a templomba az „Ecce Sacerdos Magnus“ kíséretében. Az egyházi ruhákat magukra öltik, mely a pluvialéből, mitrából áll s kezökben a pásztorbottal az ereklyetartóhoz mennek. Schlauch bíbornok itt elvégzi a rövid egyházi szertartást mely után kiemelik az ereklye tartót s a papság a baldachinon, melyen jelenleg is áll viszi a szent ereklyét.

Akkor megindul a körmenet a már említett utvonalon.

Visszatérve a templomba Mayer Károly székesfejérvári kanonok tart szent beszédet, melynek végétével a Schlauch bíbornok által pontifikálendő nagy mise következik.

Az egyházi ünnepély körülbelül 1 1/2 órákor ér véget.

A székesegyházat a mai délután folyamán gyönyörűen feldíszítették. A templom oldalain levő hatalmas állványokat nemzeti színű kelmével vonták be, a templom bejáratát pedig bordó bársony draperiával körítették.

A templomban két oldalt a falakat üde zöld cserfa galyakkal díszítették be, a mellékoltárokat hasonlóképp. Valóban meglepő szépek a zöld cserfa galyakkal díszített falazat s az oltárok, melyeknek aranyos díszítménye fényesen ragyog elő a zöld galyak közül.

Nagyon szépen van díszítve a szent ereklye környéke. Két kis babérfá két oldalt, közelebb pedig az élő virágok sokasága. Legszébb azonban a főoltár, melynek két oldalán szintén két nagy gömbalaku koronájú babérfa van, az oltáron pedig illatos virágok díszítik a gyertyatartók közötti teret.

Az oltár előtt a növényesület által ajándékozott óriási szőnyeg van kiterítve. Az oltártól baloldalra van a püspökök részére fenntartott menyegzetes emelvény, ezzel szemben pedig a baloldalon egy aranyhímzéses bordóbárony imazsámoly, mely József Ágost főherczeg részére van fenntartva. A szentélyben levő padok, valamint a templom hajójában levő első három padson mindkét oldalon vörösposztóval van bevonva.

A díszítés munkáját különben még nem fejezték be, de estére elkészülnek vele.

A püspöki palota.

A püspöki palotát hatalmas nemzeti színű draperiával díszítették fel, mely az egész hatalmas épületet körülfutja az első emeleti ablakok alatt.

De serényen dolgoznak benn a püspöki palotában is, hol a lépcsőházat gyönyörű délszaki növényekkel díszítik fel.

Az érkező vendégek legnagyobb része a püspöki palotában, a másik részök pedig a káptalan tagjainál lesz elszállásolva.

Holnap délelőtt egy órakor a püspöki palota nagytermében 80 teritékü díszesüvedet ad Steiner Fülöp dr. püspök, a melyre a megyei és városi notabilitásokon kívül a népszerű megyés püspök a polgárság köréből is többeket meghívott.

Tegnap délután Gremspurger István apátplebános elnöktele alatt a belvárosi kath. kör helyiségében értekezletet tartottak a város polgárai.

Az értekezlet a szegénysorsu zarándokok elszállásolására vonatkozólag tett intézkedéseket, a melynek végeredménye, hogy a vidékről érkező s itt megháló szegény sorsu és szegény igényű zarándokok részére ingyen éjjeli szállásokról gondoskodva lesz.

Felkéri azonban az elszállásoló bizottság a vidékről érkező zarándokok vezetőit, hogy érkezők idejéig s a zarándokok számát a székesfejérvári belvárosi plebánia hivatalnak lehetőleg előre bejelenteni sziveskedjenek, hogy a több ezreze menő zarándokok elszállásolása fennakadást ne szenvedjen.

Szent István koponya ereklye ünnepélye.

A mint már a múlt szombati lapunkban jeleztek szent István koponya ereklyéje Nagybaldogasszony napján, közvetlenül a 9 órai sz. mise előtt tétetett ki, erre a célra készült, gyönyörűen díszített állványra. Az ájtatos hívők serege zsufolással megtöltötte a tágas székesegyházat. A városi hatóságok képviselőitében megjelent Seidel Lajos főkapitány és dr. Major Ferencz főorvos. A kath. legényegylet számos taggal saját zászlója alatt vett részt az ünnepélyen.

Pont 9 órakor a beharangozás után megkondult a székesegyház nagy harangja, jelezve dr. Steiner Fülöp megyés püspök jövetelét, a ki udvari papjai által kísérve, teljes díszben nem sokára meg is érkezett dísz fogatával. A templom ajtajánál Prifach József pápai praetulus, nagyprépost a káptalan és papság élén várta és fogadta az érkező főpásztort. A püspök miután a neki oda nyújtott feszületet megcsókolta és papságát, valamint a hívők ezreit szentelt vízzel meghintette, megindult elől a papság, folytonosan f. pásztori áldását osztva, a szentély felé. Menet közben a khorus az „Ecce sacerdos magnus“ kezdetű éneket adta elő.

Miután a püspök az oltár előtt egy rövidke ideig imádkozott, magára vevé a szent misénél használni szokott öltönyöket, környezetben, fején püspöksüveggel, kezében pásztorbottal fellépett a szószékre s megtartá egyikét ama eszmékben gazdag beszédeinek, melyek az ést és szívet egyaránt elragadják. Hatásuk alatt megfellebbezni látszik a hallgató arról, hogy lelkét olyom sulyként vonza por hüvely a föld felé. A magyarok Nagyasszonyával kezdte szent beszédét, a magyarok nagy apostolával végezte azt. Imát rebegett szent István királyhoz; pártfogását, hathatós közbenjárását kérvén a népek Istenénél a magyarok számára a bizonytalan jövőre is. Az ima alatt térde omlott ur és szegény; a szemek könnyel lettek tele, nem a bánat, nem is a szomorúság könnyűi voltak azok, hanem az öröm, a boldogság könnyűi ama biztos tudat miatt, hogy van a magyarok Nagyasszonyán kívül még egy másik szülője is szent István királyban az egek Uránál. A kinek közbenjárására megóvta a nemzetek Istene a magyart ezer éven keresztül és megfogja óvni a jövő ezerszázadban is a megsemmisüléstől.

A szentbeszéd bevégezése után maga a püspök vitte Gremspurger István apátplebános segédkezése mellett a sz. ereklyét a kijelölt helyre, a mi alatt a nép az „Ó dicsőséges“ kezdetű sz. Istvánról szóló éneket énekelte. Itt a sz. ereklye megincenzálása után elimádkozta sz. István „Concede quaesumus“ kezdetű imáját és azután megáldotta a főpásztor a sz. ereklyével nemcsak a templomban egybegyült híveket, hanem a mint szentbeszédében kijelentette, az egész Székesfejérvár, az egész egyházmegyének összes híveit. Ezután következett az ünnepélyes sz. mise fényes segédlettel.

A diszörség.

Ama szentbeszéd hatása alatt tartottak Székesfejérvár kath. körének főkegyelmei Nagy-

asszony napjának délutánján, elnökeik összehívására rendkívüli közgyűléseket. Egyedüli tárgyuk volt a püspök felhívásának eleget teendő, sz. István koponya-erekljénél, a kitétel egész ideje alatt, a diszorség szolgálat-tételére a tagokat felszólítani és szervezni. Mindenütt igen nagy számmal jöttek össze és egyhangulag kimondták, miszerint követik a mult századbeli összeülek példáját, a kik midőn 1778-ban a sz. ereklje Székesfehérvárra hozatott és néhány napra a sz. Sebestyénről nevezett felsővárosi templomban az ájtatoskodó hite tisztelhetése végett kitétel, önkényt vállalkoztak, minden felszólítás nélkül, a diszorség vallásos és hazafias teendőinek teljesítésére. Ezeknek a fenkölten gondolkozó vallásos és hazafias ösöknöknek mostan élő dédunokái sem akartak anyaszentegyházuk nagy szentje, s nagy hazafiuk iránt tartozó ösapáktól örökölt tiszteletben és kegyeletben hátramaradni, azért határozták el oly könnyen, hogy maguk közül a diszorséget minden nap minden órájára ki fogják állítani. Sőt a sz. Lászlóról nevezett, tóvárosi kath. körben azon indítvány is el lett fogadva, hogy az ezen kör tagjai közül kiállított diszorség reggelenként, mielőtt szolgálatát megkezdené, meggyónik és megáldozik és így részesülvén a teljes bucsulban, sz. István tiszteletére és az Isten dicsőségére felajánlott eme vallásos szolgálat az Isten előtt még kedvezőbbé tétessék.

A mióta sz. István koponya ereklje a székesegyházban ki van téve, Székesfehérvár vallásos népe kora reggeltől késő estig nagy számban látogatja a sz. erekljét. Különösen az estélyi órákban, a mikor a templom az imádkozók részére ki van világítva, keresik föl többen a sz. erekljét. Megjelennek időközönként párosával a sz. Vince leányai, ugyszintén a helybeli papság közül is többen járulnak jó példájukkal a hívő nép előtt sz. István király iránti tiszteletben.

A katholicismus.

Irta: **Károly János.**

Szent István a világtörténelem azon nagy fejedelme volt, a ki magasröptű értelemmel, erős eszelekvő akarattal, szilárd jellemmel és vallásos lelkesültséggel volt megáldva és a ki az ő bölcs és áldásos működését önmaga írta lángbetűkkel a történelem lapjaira. (Több volt mint Nagy Konstantin, hívőbb mint Chlodvig. Ő lángész volt, ki új irányokra vezette népe fejlődését. Merész kéz, ki nemzete számára elhódította a civilizációt. Jós szellem, ki a jövőbe látott, s hogy országa sorsát a viharok ellen biztosítsa, állambölcsességével bevezette azt a keresztény anyaszentegyházba. Államalapító és apostol, király és a szegények atyja, nemzetünk disze, hazánk áldása, az egyház szentje s az emberiség büszkesége: történeti hivatásunk, nemzeti misszióknak tanuja ő, ki ott állott a magyar szabadság bölcsőjénél, midőn megteremté az alkotmányt. Ő alapította Székesfehérvárt, ő alkotta Fejérmegyét, ide helyezte királyi székhét, ide tette a szent koronát, hogy a nemzet kegyelme őrizze meg, míg Magyarország Magyarország marad. Aztán leszállt a királyi székről, feszületet vett kezébe és evangéliumot; és megnyitá ajkát, és a magyar magyartól, a magyar nemzet az ő fejedelmétől hallá Istennek ígét. A mit töle hallott és a mit töle látott, egészen elbűvölte őt; az, a ki parancsolt az egész nemzetnek, az a nép szolgávjává lett; az, a ki uralkodott az egész ország felett, az testvéreinek nevezte alattvalóit. A nemzet ura odalépett a rabszolgához s leoldta annak lánczeit s a betegeket és a szegényeket tisztelgette és szívébe fogadta. Majd rámutatott a keresztre és az éteni szív szeretetében fűrésztötte népét. Ea

mintha érezné a távoli vihar szellőjét kelet felől, és a fellegeket tornyosodni éjszak felől, templomokat és iskolákat épített, ezek civilizáló erejében pedig védőfalát országa és népe számára s feltüzte tornyaira a keresztet és a magyar zászlót.

Es a mit ő a magyar nemzet sorsa intézésével létrehozott, annak maradványát immár egy ezredév magaslátán hirdeti a magyar királyság és dicsőíti hátlájával a királyi magyar nemzet s a nemzettel együtt a koronás apostoli magyar király.

A mennyire buzgó és fáradszatlan volt Szent István a keresztény kath. egyház berendezésében, annyira örködék országának függetlenségé föltt, melyet a szomszéd német hatalomterjeszkedés a kereszténység behozatala alkalmából nem csekély veszélyrel fenyegetett. Es ő, a mennyire megtudá őrizni nemzetét és koronája függetlenségét, államférfiúi erélye és tapintatával nem kevesebb ügyességgel győzte le a belső veszélyeket is, melyekkel a keresztény valláshoz és alkotmányos államrendhez simulni nem akaró magyar urak lázongási hajlama fenyegette az államot és nemzetet egyaránt.

Es ezen tulajdonai mellett midőn országát akár bel, akár pedig küellenlenség ellen kellett megvédenie, a különben oly istenes érzelmű király a harc terén is mindig érvényesítő magas értelmiségét és vitézségét; miért is teteti szint-oly önzertesz keresztény királyt és lángeszű államférfit hirdetnek benne, mint a mily kegyes és istenfőlel érzelmeikkel festik őt szerzetes életűről.

Mikor ő a fejedelmi hatalom birtokába lépett, a vallási állapot rosszabb volt a régimél, mert a keresztény szertartások a gyakorlatban összevegyítették a pogány szokásokkal, legálább ezt írja az egykoru Bruno Sz. Adalbert életrajzában. Tehát a kereszténység megalapítása Szent Istvánnak vált feladatává, már csak azon ígéretnél fogva is, a melyet Gizella rokonainak tett, midőn őt nőül vette. Es ezen feladatának első tettei közé tartoztak az a rendelet, hogy magát minden magyar kereszteltesse meg, hagyjon fel a pogány vallás gyakorlatával és bocsássa szabadon bizonyos váltságdíj mellett keresztény rabszolgáit. Es e téren ő maga ment elő jó példával, mert fejedelmi birtokain, tehát Fejérmegye területén minden váltságdíj nélkül szabadította fel azokat.

Érdekenyen csorbította e fejedelmi rendelet a türzsök, az urak érdekeit, a kik rabszolgáikat résznit fegyveres csapataikban, résznit, sátraik, lakházai és nyájai körül alkalmazták, miért is alig hirdettetett az ki, a Geyza alatt támadt ingerülttség új tápot nyert; míg végre lángra gyult Koppany, a Tar Zirind fának lázadásában. Szent Istvánnak nem lehetett kétsége az iránt, hogy mind a maga megmaradása fejedelmi székén, mind a kereszténység ügye s ezzel együtt a nemzet sorsa e lázadás elnyomásától függ. Összeszedte a kereszténnyé lett nemzetségek, a bevándorlott külföldi urakat fegyveres népekkel, s fogadást téve arra, hogy ha Isten az ellenség föltt győzelmet ad, a pártit javait s megyéje tizedét a Geyza által épített kezelt pannonhalmi apátságának adományozza: a Veszprém várát ostromló lázadókra tört. A harc heves, a diadal kétséges volt, ámde Venczellin gróf Koppany személyes viadalban legyőzte. A had szétfutott s a legyőzöttek a kereszténység felvételére kényserítetttek.

A Koppany föltti győzelem a kereszténység győzelmévé lett az ösvállás föltt. A mit még tenni kellett, azt a szerzeszt küldött bencés atyák végezték el; és a nép ha nem is meggyőződésből, de leontetni engedte magát a szent keresztység vizével.

Azonban maga a király legfőbb járult a nagy mű sikeréhez. Ő valódi apostolává lett népének. Maga köré gyűjté azt és oktató a keresztény hitben. A XIII. századbeli Albericus szerzetes ugyanis évkönyvében az 1010. év alatt a magyarok megtéréséről és Gizella érdemeiről azt mondja, hogy a nemzeti hagyomány szerint azt tartják a magyarok, hogy Istvánt ugyan szent Adalbert keresztelte meg, de a magyar nemzetet Szent István predikálása térítette a keresztény hitre. Ezzel egyezőleg

nyilatkozik Verbőczy is midőn azt mondja: A magyarok nem apostoli, sem nem apostolok igehirdetése által térítették a katolikus hitre, hanem saját szent királyuk István által.

Ezen hittérítő munkáiban aztán, hogy a keresztény igazságok a magyar nemzetnek mintegy vérévé valjanak, első teendője volt Szent Istvánnak az isteni szolgálat és az oktatás rendszeresítése.

Mielőtt azonban erre térnék, fel kell említenem Szent Istvánnak azon nagyfontosságú lépését, mely által a megtérített magyar nemzetet a lelkeiben az egyház látható fejenek közvetlen és kizárólagos hatósága alá helyezte, egyházi alkotásaira annak a megerősítést kérte. E czébből Asztrik pannonhalmi apátot Rómába küldé II. Sylvester pápához hírül viendő, hogy a király Esztergomban metropolitai széket alapított, — alapított tíz más püspökséget és monostorokat is, melyeket amannak joghatósága alá helyezé, hogy e püspökségeket és monostorokat dadzag jövedelmekkel elláta, hogy ő a papságot az országban törvényileg is első rendű akarja felemelni.

Es Sylvester örömmel erősítette meg a magyar püspökségeket és az esztergomi érsekséget, melyet a német egyháztól teljesen független metropolitai joggal és hatósággal ruházott föl, ellenére VII. Benedek pápa azon 974-ben kelt bullájának, mely által egész Pannóniát, melyben már akkor a kereszténység itt-ott gyökeret vert, a salzburgi érsek metropolitai hatósága alá rendelte volt. Aztán felszentelete Asztraktot püspökké és felruházta őt érseki paláttal.

Örömmel teljesíté aztán a másik, de az előbbihez szinte hasonlító nagyfontosságú kérését is, hogy t. i. küldött neki koronát, s felruházta Istvánt teljes hatalommal intézni jövőben is népe egyházi ügyeit, berendezni az egyházat s gyakorolni abban a legfőbb kegyuri jogot ép úgy, mint azt az időben a keresztény népek leghatalmasabb fejedelmei, a német császárok és francia királyok gyakorolták.

Ha már most megfontoljuk Szent István ezen kettős törekvését, meg kell hajolnunk az ő rendkívüli bölcsesége, éleslátása előtt, melylyel elérte azt, hogy először a magyar egyház függetlenítése által egyrészlő gátat vetett a német császárok azon törekvésének, hogy világi hatalmuk kiterjedjen az egész római katolikus kereszténységre, másrészlő pedig utat nyitott a római szentsékeknek arra, hogy az a császárok befolyása nélkül is, kik a tőlük még független népeket is leigáznai törekedtek, támaszkodva a független fejedelmekre, a császárok ellenében is szabadon, függetlenül gyakorolhassa főpásztori hatalmát; másodsor pedig elérte azt, hogy megkapván a koronát és az apostoli királyi címet, az új magyar egyháznak és magyar királyak semmi köze se legyen a császársággal, hanem egyedül és kizárólag a pápától, mint a keresztény népcsalád közös egyházi fejtől kelljen egyház, tekintetben függenie.

Az a levél, melyet II. Sylvester Szent Istvánnak küldött, magában foglalja az egyház látható feje és Magyarország közti viszony megállapítását.

E levélben a pápa egy másik levélről is szól, melyet külön követe fog meghozni Magyarorszába a király, az országnagyok s az összes nemzet számára, de e levél ma már nem létezik, de hogy megérkezett: bizonyítják azon nagyfontosságú ügyek, melyeket az egyház rendezése terén a pápának az ő követe által kellett és lehetett csak Istvánnal elintézni.

E közben elérkezett az 1000-dik év aug. 15-ike, a mely napon István a pápai követ jelenlétében s talán épen általa, az országnagyok, új püspökök és a nép gyülekezetében, a pápa által kiszabott egyházi szertartások között ünnepélyesen megkoronáztatott.

A kath. egyház fejtől kapott korona, a kath. egyház szertartásai szerint végbement s maig is végbemenő koronázási tény véglegesen meghatározta a magyar állam s királyság keresztény jellegét. S ez miben nyilvánul?

Abban nyilvánul, hogy az állam szoros kapcsolatba lépett az egyházzal. Míg egyrészlő t. i. a király mint államfő II. Sylvester

pápától döntő befolyást nyert az egyházak alapítására, a püspökök kinevezésére, — másrészt az egyházi rendet, különösen pedig a főpapságot, mely azon korban amugy is minden keresztény országban az első országos rendet alkotta s a mely ezidőseint egyedül bírta a szőlés és tudomány hatalmát ő is első országrendé emelte az államban, s ugy az egyháznak, mint a királyságnak megszilárdítása végett az ország tanácsában annak legnagyobb befolyást engedték. Ez azt kifejezte sz. István azon atyai intelmekben is, melyeket Imre fiához intézván, szívére küti a katolikus hitet, az egyházat és a papságot, első rendé tévén a főpapságot az országban; és kifejezve lett ez az intézkedés még bővebben szent István I. törvénykönyvében, melynek közzönhető a két hatalom együttmőködése, vagyis hogy az egyház parancsait a világi törvények is támogatják s végrehajtásukat karhatalommal is biztosítják, míg viszont az egyház szentesítvén a nép szívében a világi hatalmat, tekintélyt kölcsönzött intézkedéseinek, vagy pedig ezeket pótolta. Ez intézkedésekben rejlik alapja a tíz püspökség, közöttük a veszprémi megalapítása, melyhez megyénk és Székesfejérvár város is tartozott, innét veszi eredetét a magyar királyok főkegyuri joga, az érsekek, püspökök, apátok kinevezési joga, a nemzeti zsinatok határozatainak megerősítési joga, stb., valamint az esztergomi érsekség fenhatósága, a királyi koronázás joga, a királyi családra nézve a lelkispásztorokdás tisztével együtt.

Ezek sz. István cselekedetei állami és egyházi tekintetben a magyar királyság és a keresztény kath. egyház biztosítása érdekében.

Mindezekből láthatjuk, hogy midőn nemzetünk az európai nemzetcsaládok tagjává lett, születésének első percétől keresztény kath. hit hatása alatt állott. Ez a hit központosította erőit, ez szolgált neki alapul, kiindulási pontul és fejlődése irányul. Mint katolikus lépett be az államok sorába és ezen jellemét századokon keresztül meg is őrizte. A katolikus hit vezette sz. Istvánt, midőn a magyar államot létrehozta s egyesítette a különféle elemeket; meg lévén győződve, hogy nemzetünk csak ugy lehet erős, ha vallásilag is egy.

Ma már nem vagyunk egygyek a hitben. Azonban ha nem vagyunk egygyek a hitben, legyünk egygyek a király, a haza és egymás testvéri szeretetében.

A mint tehát láttuk, hogy a magyar királyság megalapításában sz. Istvánon kívül tényező volt a papság, ugy tényező volt az kezdetétől fogva országunk függetlenségének és önállóságának védelmében is. A mikor veszély fenyegette közszabadságunkat, mindannyiszor felemelték tiltakozó szavukat a pápák. VII. Gergely kinyilatkozta, hogy Magyarországnak meg kell maradni tulajdon szabadságában, és nem lehet semmiféle országának alávetve. Mikor Rudolf császár Magyarországot hűbértül fiának ajándékozta, IV. Miklós pápa tiltakozott az ellen, kijelentvén, hogy Magyarország semmiféle idegen fejedelemnek nem lehet vazallusa. III. Ince pápa pedig így szól egyik levelében: Nincs vesztegetni való idő, nehogy ez ország veszedelembé jusson, a mely az apostoli szék iránt való tiszteletben és ennek kegyelmében már régen és annyira megerősödött, hogy annak szerencsétét vagy szerencsétlenségét a magunkéval egynek tartjuk. Es midőn a saját szerencsétlen ütközet után megtudta az öreg pápa a nemzet sorsát, könnyeit hullatta fölötünk. Midőn pedig IV. Béla az ő futásában II. Frigyes kezébe kerülve, szorultságában oly ígéretet tett, mely a nemzet függetlenségét veszélyeztette volna: nem hatalmas királyok, hanem IV. Ince volt az, a ki megvédte annak szabadságát, és Béla ígéretét megsemmisítette. Avagy nem a pápa volt-e, a ki Lipót korában a halálra ítélt Nádasdy, Zrinyi és Frangepán megkegyelmezéséért felemelte esdő szavát?

Ne támadja meg tehát senki Magyarországot katolizitását, nehogy darabokra hulljon a szent korona és vele az ezredéves Magyarországnak.

De lássuk miket művelt a hit és annak

letétéményese az egyház érdekében különösen megyénk területén?

Szent István kibocsátá országos rendeletét, hogy álljon össze tíz lözség és építsen magának egy-egy templomot, fentartására adjon két telket, ugyanannyi szolgát, egy lovat és csikót, hat ökröt, két tehenet és harmincz apró marhát. Templomi ruha és kehelyről a király, pap és könyvekről a püspökök kellett gondoskodni. Maga pedig Székesfejérvárott egy nagytényű basilika építésébe fogott a Bold. Szűz Mária, a magyarok Nagy Asszonya tiszteletére. És e templomot valóságos souverén, azaz csak a pápa fenhatósága alá tartozó egyházzá tévén. Nem rendelte azt egyik püspök alá sem, sem a primás hatósága alá, hanem egyedül a pápa jogköre alá. Es ebben is meg volt függetlenségi törekvése, valamint abban is, hogy Székesfejérvárott, az ő királyi lakhelyén, vagy a megyében az ő birtokán püspökséget nem alapított.

Mert ha fontolóra vessük ezen függetlenségi törekvést és fontolóra vessük intézkedéseit, egyrésztől t. i. azt, hogy a tíz püspökség közül, melyeket vagy az egykori római városokban, vagy oly helyeken alapított, hol azelőtt helység nem volt, Fejérvárott egynek sem adott helyet; másrészt pedig, hogy azon páratlan fényű egyházban, melyet Hartwick mint szemtanu híres és bámulatos alkotásu roppant nagy épületnek mond, csak társas-káptalant helyezett, e káptalant pedig prépostjával együtt függetlenítve minden püspöki és primási fenhatóságtól, kizárólagosan s egyedül a római pápa hatalma alá helyezte s oly joggal látta el, hogy — többet nem említve — a királyok és királynék koronáztatását is a prépost jelenlététől tette függővé; ha meggondoljuk e páratlan bazilikának Szent István által meghatározott azon rendeltetését, hogy annak, mint koronázási helynek, szentélyében nemcsak az ország legrágább kincse a korona, sirboltjában pedig az ő és utódainak hamvai őriztessenek, hanem a legnagyobb fontosságú ténykedés, a koronázás is itt eszközöltessék; végre ha tekintetbe vesszük, hogy Szylveszter pápa szavainak: „*O p o s t o l i u g y a n, d e I s t v a n v a l ó s á g o s a p o s t o l*“, első királyunk nem csekély értéket tulajdonított, — ha mindezen körülményeket mélyebben vizsgáljuk, feltárul előttünk Szent István nagy jelme, világos lesz intézkedéseinek célja s Du Mesnil állításának is: „Szent István nem akarta, hogy Székesfejérvárott püspök legyen“ megtaláljuk általanti indokát.

Valóban Szent István azért nem akarhatta, hogy Székesfejérvárott püspök legyen, mert akarta, hogy ugy az országos fontosságú intézkedésekre kiváltságolt bazilika, valamint a páratlan jogokkal felruházott káptalani prépost és káptalan ugy a primási fennhatóság alá helyezett püspöktől, valamint a netáni pártoskodás szeszélye vagy politikai nézetek esélyeinek kitétt primástól független, önálló legyen.

Nem tiszteletlenség vala ez a püspöki jogok iránt, hanem államférfiai bölcsesség; mert ha Székesfejérvárott püspökséget alapít, a káptalan kiváltságolt állásának és függetlenségének nem lehetett volna értelme; ha pedig a püspököt ruházta fel azon kiváltságos jogokkal, melyekkel a káptalant, különösen pedig prépostját felruházta, felbontotta volna azon egységet és összekötő kapcsolatot, mely a püspök és érsek-primás között létezik. A Szent István által épített fejérvári bazilika tehát, élén a préposttal, az országának egyedül álló és páratlanul kiváltságolt souverén egyházává leve.

A megalkotott falusi templomok és plebiániákon kívül a keresztény hit és tudás terjesztésére Szent István még iskolákról is gondoskodott; ezek egyike volt a fejérvári, melynek hihetőleg a káptalannal egy időben adott léte, sőt ebbe annyira beolvastotta, hogy az iskolák fentartása s az azokban való tanítás kötelezettsége századokon keresztül a káptalan egyes stallumaihoz volt kötve. Hogy a fejérvári iskola már 1035. év táján nagy hírből állott, igazolja Baththyányi Szent Gellért életrajzában. Csanádon ugyanis a Gellért által szervezett iskolába a magyar főurak fiai seregestől tödülván, Walter mester fiatal tanító annyira

igénybe lett véve, hogy a rang és születés különbsége nélkül egybeseregtek nagy számánál meg nem felelhetvén, Gellért püspöktől segédet kért maga mellé. Gellért épp akkor bizonyos ügyben Mór atyát küldé a királyhoz Fejérvára, meghagyta tehát neki, hogy dolgot ott végezvén, a székváros híres tanodáját is látogassa meg s láressen benne Csanád számára egy tanítót. És a székesfejérvári iskola almestere, Henrik csakugyan el is ment Csanádra, ugy osztván fel maguk között a tantárgyakat, hogy az éneket Walter, az olvasást pedig Henrik vállalta el. Székesfejérvárott tehát volt iskola.

Csak rá akartam mutatni ezen helyi intézményekre, a melyeket Szent István létrehozott, utódaik szaporították s a melyek aztán karöltve a polgári hatalom támogatásával, szeliden a hol lehetett, de erőszakkal is, a hol kellett, eszközölték a kereszténység terjedését, melynek fokozatos haladását előmozdították Szent Istvánnak Imre fiához intézett intelméi, második dekretuma, Szent László I., II., III. törvénye, Kálmán alatt tartott esztergomi és egyéb zsinatok határozatai.

A kereszténység hirdetése megindul és megkezdé átalakító s vezérlő munkáját. A magán ember vállalos érzülete, támogatva az államot gyakorlati felfogása által, nyitja meg honunk határait a térítők előtt, alapítja az apátságokat, emeli a kolostorokat, hozza létre a lelkeszségeket, építi az egyházakat s látja el javakkal valamennyit. A kereszténységet nemzet-és állam-fenntartó intézménynek látó hit bőven adományoz az egyháziak részére föld-birtokot, tizedet, ingójszágot, jogot és kiváltságot. E mellett szinte meghatán esendül meg királyaink okleveleiben az egyszerű halandó ember hitbuzgalma, midőn adományait jözezméül Isten dicsőségét és segítségét, búneik bocsánatát és az ima hatékony erejét emlegetik.

Királyaink gondoskodtak erkölcsi alapokról is. Szent István a papságnak egyházi feladata megoldása közben önállóságot s szabadságot biztosít. Törvényileg mondja ki, hogy a püspökök az egyházi ügyeket függetlenül, a kanoni törvények szerint intézzék; a világi emberek engedelmeskedjenek nekik az egyház kormányzásában, az őz. egyek és árvek védelmében; az ispánok és bírák járjanak kezökre az igazság kiszolgáltatásában; pap ellen világi ember nem tanusodhatik s vádat sem emelhet; papot csak egyházi bíráknál lehet beperelni.

S hogy ezen intézkedéseit hivi előtt mintegy megokolja, így szól hozzájuk: Tudjátok meg testvérek, hogy a pap valamennyitöknl többet dolgozik. Hiszen közületek mindenki csak a maga dolgával bajlódik, a pap pedig a magáéval is, meg a máséval is. S azért valamint ő mindnyájatokért fáradoz, ugy nektek is kell érte dolgoznotok, sőt esetleg életeketek is áldoznotok.

Hogy sz. István mennyire szívéen hordozta a keresztény vallás ügyét, a fiához, Imre herceghez intézett szavak is bizonyítják: Ha a királyi koronát meg akarod becsülni, az apostoli és katolikus vallást oly buzgón őrizd meg, hogy alattvalóidnak példaképe lehess... A hit után a második hely az egyházé... A királyi trónnak ékessége a főpapi rend. Ezért a királyságban a harmadik hely a főpapoké.

Az esztergomi zsinat is kiváló figyelmére méltatja a papi állást Elrendeli, hogy tanulatlan embert ne szenteljenek pappá; de ha már fölvette az egyházi rendet, tanuljon különben el kell esapni. Szent László és Kálmán szinte óvják a papság tekintélyét. A kiról — mondja Kálmán törvénye — valami szegyenletes dolog sül ki, hagyjon föl hivatalával, mig ítéletileg vagy fölmentik, vagy kiűzik az országból.

A XIII. században az egyház már a szolgasztály előtt is megnyitja a papi pályát. Az aranybulla idején az alapság nálunk javarészen ezen körből kerül ki.

Kálmán törvénye kimondja, hogy ha papnak világi emberrel van ügye, ezt a világi bíró idézze maga elé; ha pedig világi ember pereli a papot, ezt a püspök vagy a főesperes idézze meg s itéljen is az ügyben. Ispán vagy korona az egyházban semmi hatalmat se gyakoroljon, mert ez a püspököt illeti meg.

Ily kedvező anyagi és jogi helyzetben a papság működéséhez sok remény fűződött. Sz. István már sz. Gellérthez így szólt: A szűkebb anyagiakban semmi hiányt sem fogtok szenvedni, csak Krisztus követésében gyakoroljátok hivatásokat, a hitnek élőszoval terjesztése, keresztelés és a pogányok térítése által.

A hitterjesztés munkáit Cseh-, Morva-, Német-, Francia- és Olaszország adta. Kereszténységünk első századának főpapjai javarészen közülök kerülnek ki. Hivatásukat átérzik, egész lélekkel csüngenek a magyar nemzet megtérítésének gondolatán.

Az ünnepek megszentelését és a munkaszünetet, melyeknek az volt céljuk, hogy a nép az isteniszteleten részt vegyen, törvények és zsinatok parancsolták. A bírának külön is meghagyja Szent István törvénye: intézkedjenek, hogy a falu örege apraja, a férfiak úgy mint az asszonyok, vasárnap misét hallgassanak. Ha pedig valaki az ő hanyagságuk révén mulasztja el a misét, őket kell elverni és megnyírni. Miseshallgatásra egyedül a háztűz-örök nem kötelesek.

Elénk tárja a XI. századi magyart az esztergomi zsinat, midőn a király jóléteért és az ország fennmaradásáért az egyházakban napokig imát rendel el. A budai zsinat meg a pápáért való imát írja elő a misézó papnak; mert — mondja — igazságos, hogy a ki mindnyájk fejé és valamennyiünkért fáradság és imádkozik, azért imádkozzanak.

A hívek a templomban nemcsak áhitatukat gyakorolták, hanem a vallás tanaiba is beleélték magukat. Mert az esztergomi zsinat elrendeli, hogy vasárnapokint a nagyobb egyházakban az evangéliumot, a leckét és a hitvallást, — a kisebbekben meg a hitvallást és az Ur imádságát kell magyarázni. A nép ez alatt vagy a padlaton ült, vagy térdelt, vagy botjára támaszkodott. Az idegen nyelvet térítők tolmács utján közölték gondolataikat a néppel.

A vasárnapokon kívül a magyar nemzetnek ünnepei is voltak. A szabolcsi zsinat harminczegyre teszi ezek számát. Kiváló tiszteletben részesítette a magyar nemzet Szűz Máriát azon pillanat óta, melyben Szent István Magyarországot neki ajánlotta föl. A Szent-Gellért legenda szerint „Magyarországot Szent István király a Boldogságos Szűz családjának nevezte“ s a magyar nemzet uralkodóival egyetemben Máriát „dicsőséges Nagyszasszonyának“. „A magyarok Védőanyjának“ nevezé s Magyarországot „Boldogságos birtok“-nak tekinté. Mária tiszteletének szentelte a nemzet aug. 15-ét, mely Nagy-Boldogságoson révén nemzeti ünnep lett. A szombat is Mária napja lón már ösidőktől fogva. I. Béla királyunk korától kezdve aranypénzeinket Mária képe ékesítette. Az apátságok és templomok Mária tiszteletére nagy számmal alapulnak. A Mária-tiszteletet ápoló szerzetes-rendek — mint a ciszterci — már ezen alapon is nagy bizalomra találnak.

A szabolcsi zsinat a nemzet ünnepei közé Szent István király napját is fölvette. Ugyanigy rendelkeznek az 1222-, és 1231-iki törvény is.

Szent István rendelkezése szerint: a ki annyira megrögzött, hogy a pap figyelmeztetése ellenére sem gyónik meg, és meghal, — mint hiteltlen, egyházi szertartás és alamizsna nélkül kell eltemetni. Ha azonban valaki a szülők vagy rokonok hanyagsága következtében hal meg gyónás nélkül, el kell rendszeresen takarítani, — de a mulasztás elkövetőit a pap bűjtöléssel bünteti. A ki beteg léte — mondja az esztergomi zsinat — nem hivat papot és meghal, a temetőben nincs helye s egyházi temetésben nem részesül, — felesége és szülei meg negyven napi vezeklés alá esnek. Ha azonban szülei nem élnek, a falu bírja két elüljáróval részesül e sorban. A ki hirtelen hal meg, nem esik ezen rendelkezés alá. A papok minden nagyobb ünnepen, a hívek meg karácson, húsvét és pünkösd alkalmával gyónjanak és áldozzanak. A budai zsinat már csak egy gyónást ír elő a híveknek, de oly kikötéssel, hogy ezt a maguk papjánál végezzék. A papnak pedig meghagyja, hogy a gyónás titkát hiven őrizze, mert különben hivatalát elveszti s vezeklés végett kolostorba zárják.

Három század alatt nemzetünk zöme keresztény. A keresztény eszmék a magyar nemzet lelkületében fogékony talajra találtak. Lassan vertek gyökereket, de szépen gyümölcsöztek. A királyi palotának, az urak kuriájának és a pör kunyhójának életét levegője a vallásosság. Az uralkodó család szentéletű egyéneket számlál Szent István, Szent László, Szent Imre, Boldog Margit, Szent Erzsébet és mások szemléiben. És ha ellentétek nyilvánulnak is benne, ha ma más birtokán hatalmaskodik is, de holnap már megbánja azt és lobbanék nyelke buzgón imádkozik.

A király születésnapja.

Hétfőn, augusztus 17-én este 8 órákor felhangzott a város utczáin a honvéd katonai zenekar zenéje, jelezvén a felséges uralkodónk, I. Ferencz József születésnapjának előestéjét. Szép látványt nyújtott a körülbelül 100 lámpa kíséretében az utcákon végig vonuló zenekar, követve nagy közönség által.

Kedden, augusztus 18-án reggel 7 órákor azután a vásárterren sorakozott a katonaság katonai parádéra. — Kivonult az összes honvédség zenekarával együtt, az uhánusok, egy csapat csendőr és méntelepi katonák. A tábóri misét T a m. a s Vilmos felsővárosi plébános vezegte. A katonai parádén jelen volt a város képviselőiben Seidel Lajos rendőrkapitány. A térer három díszsátor volt felállítva, a középsőben az oltár állott, a két oldalán felállított sátorban pedig a helybeli katonai tisztikar foglalt helyet Z u r n a Győző tábornokkal együtt. A szent mise végeztével a kivonult katonaság Zurna tábornok előtt vonult el.

Reggeli 9 órákor a főtemplomban dr. Steiner Fülöp megyés püspökünk tartott Te Deummal ünnepélyes nagy misét, melyen résztvettek a katonai hatóságok, a város képviselőiben Havranek József polgármester, Seidel Lajos rendőrkapitány, a megyét pedig br. Fiáth Miklós főispán képviselte. Ott volt még Huszár Agoston alispán, Tóth Adárd országgyűlési képviselő stb. mind annyian díszmagyarban.

Délben dr. Steiner Fülöp megyés püspök nagy ebédet adott a püspöki palotában, melyen a városi és katonai hatóság tagjai közül a következők voltak jelen: báró Fiáth Miklós főispán, Zurna Győző tábornok, báró Gumoens ezredes, Görgyei ezredes, Havranek József polgármester, Huszár Agoston alispán, gróf Festeticz Bennó tantselvényelő, Jellinek főhadbíró, Panajot, Brenner és Lips alezredesek, dr. Thaly főtörzsorvos, Zgorky csendőr-őrnagy, Keresztes Ignác tanácsos, Károly János kanonok, Szűts Arthur főjegyző, Seidel Lajos rendőrkapitány, Kirchner és Szöke őrnagyok, Plossek kir. tanf. ügyig., Gazdy járásbíró, Czimpóra és Buday őrnagyok, Ujházy Sándor ügyész, Kovács Alajos vasúti főellenőr, Brünner postaigazgató, Kréczy kir. mérnök, Komáromy János, dr. Klautz, dr. Szalai Hubert és Streit Ferencz udvari papok.

Az ebéd alatt a honvédszenekar játszott szebbnél szebb magyar nótákat.

Sz. István fejereklýje.

(L.) Csodálatos módon rendezte el azt az isteni gondviselés, hogy fontos missióval bíró nemzetek élére mindig olyan vezetőket állított, kik világosságát árasztottak körülük s tudvós működésük gyümölcseit érezte a késő nemzedék is. Sz. István eme gondviselészerű királyok közé tartozott. Királya, apostola volt nemzetek életében, magasatos eszményképe az igazi hazafinak és hívőnek holta után. A mi tőle tenmaradt, drága gyöngyre maradt a magyar sz. nemzetek mindenkoron.

A sz. korona, a koronázási palást és kard, melyekről kétségtelen, hogy Sz. István idejéből erednek, legféltettebb kincsei ma a nemzetnek. A politikai jelentőség régiséggel párosulva napról-napra emelik értéküket.

De vannak ezeken kívül nem kevésbé drága ereklyék Sz. Istvántól, — melyekhez politika nem férközött hosszú idők daczára se, melyek 900 év viszontagságai daczára épségben maradtak fenn, s ezek: az ő sz. jobbkeze és koponyája.

Most, hogy az ő régi városa, Székesfejérvár, kiváló fényvel készül megülni névünnepe, szolgálatot vélnék tenni e lap t. olvasóközönségének, ha egyet-mást elmondunk ez utóbbi ereklye régi történetéből.

„Egek királynéja Asszonya! vedd atyai oltalmad alá az egyházat, e hont és kedves népemet!“ Ezek voltak a sz. és dicső királynak utolsó szavai. Meg is gyászolta nemzete. Temetése az ország nagy siralma és mély gyász mellett ment végbe. Eltemettetett az általa 1004-ben Szűz Mária tiszteletére épített nagy-hírű bazilikában, melyet, mivel még föltszenelve nem volt, az egybegyűlt főpapok temetés előtt konszekráltak.

Halála oly benső fájdalmat idézett elő, hogy ifjak és leányok három évig tartózkodtak minden vigalomtól, zené és vigadózó éléke szava nem volt semerre hallható.

55 év telt el a szent király halála után. Szent Péter utódja VII. Gergely, a nagy pápa volt, és a magyarok királya: szent László. A nagy pápa 1043-ban Istvánt és fiát, Imre herceget a szentek sorába avatta.

A daliás király, kísérve az ország főpapjaitól és zászlósuraitól, nemkülönbön megmérhetetlen néptömeget, Székesfejérvárra jött, hogy a nagy eseményt a nemzet színe előtt fényesen megülje. Az ünnepélyes szertartásokat 3 napi szigorú böjt előzte meg.

Erre fölmentették a sirbortot, melyben a sz. király tetemei nyugodtak és a jelenlevők csodálkozására kellemes illat áradozott szét. A püspökök fölemelték a sz. ereklyéket és ime sz. István jobbkeze, mellyel annyit jót tett, 55 év után teljes épségben találtatott. A sz. ereklyéket aztán a szűz Mária oltárnál ünnepélyesen elhelyezték és a nemesszívű király, sz. László, a sz. jobb őrizetére a sz. jobbi apátságot alapította.

A magyar királyság első századaiban itt őrizték a sz. koponyát, jobbot, a többi ereklyével együtt, s valószínűleg a tatárjárás borzadalmas időszakában vitték Raguzába. Itt őrizték a drága ereklyéket a dominikánusok szakadatlanul, egész az újabb időkig, midőn Mária Terézia foglalta el Magyarország trónját.

Az ő restaurációs munkái közé tartozott első sorban a török hódoltság és más viszontagságok folytán elpusztított egyházi javadalmak visszaállítása és a hitélet emelésére alapított újabb püspökségek. Így állította vissza a fejérvári, szent Istvántól eredő káptalan és szent István iránti kegyelete jelül itt püspökséget alapította.

Ezzel azonban nem elégedett meg Mária Teréziának vallásos lelke. Midőn 1771-ben a szent jobbot Budavárnak ajándékozta, szent István koponyáját Pozsonyba vitette 1775-ben és a pozsonyi káptalan sz. Márton templomban őriztette 1778-ig. Ekkor, hogy a nemesen érző királynő eleget tegyen sz. István iránti mély tiszteletének, elhatározta, hogy az általa emelt székesfejérvári székesegyháznak ajándékozza a sz. fejereklýét örök időkre. E czélhól

Bécsben új mellszobor alakú, ezüsthöl vert ereklyetartót készítették, melyben a fejerekllye elhelyezhető legyen és egyuttal megbizta udvari kancellárját galánthai Esterházy Ferenc grófot, hogy Fejérvári püspökét szándékáról tudósítsa. 1778. febr. 13-án felhívta Nagy Ignác első fejérvári püspököt a kancellár, hogy sz. ereklye átvételére a káptalan kebeléből egy tagot küldjön ki. A Főpásztor a legnagyobb lelkesedéssel tett eleget a felhívásnak úgy, hogy a sz. ereklye átvétele Bécsben ugyanazon év márczius 14-én megtörtént. A jogosított bizottság tagjai voltak az udvari kancellária részéről Esterházy Ferenc gróf, Végh Péter és Urmenyi József; a hercegprimás teljhatalmú megbízottja: Perényi Imre br., esztergomi kanonok és a fejérvári káptalan részéről: Grubanovits Zsigmond, nagyprépost és Szegeley Pál éneklő kanonok.

Miután a régi ezüst tartóból a sz. koponyát kivették és annak valódiságát minden kétségen felül megállapították, elhelyezték az új tartóba, hozzá mellékelve a régi tartót, minden kétség elkerülésére — mint az okirat mondja — továbbá a királyné, a hercegprimás és a bizottság által fölvetett hiteles okiratokat csatolták és pecsétjeikkel ellátták.

Megható a királyné diplomájának azon helye, a hol azt mondja: „nem találtunk drágább kincsét, melylyel a székesgyházat, földiszíthetők, mintha Krisztus hívei számára annak a királynak ereklyéjét nyújtjuk, ki hajdan az egész országnak Apostola volt.“

A káptalani kiküldöttek így megbízatásukban eljárván, a szent ereklyét Bécsből Fejérmegyébe hozták. Márczius 20-án érték el Moór határát, hol a szent ereklye 9 napig maradt. 25-én érkezett oda Nagy Ignác, Fejérvári püspöke, ki az elzárt ereklyét kibontotta és az átvétel hitelességét okirattal bizonyította. Négy napon keresztül azután a hívek nyilvános tiszteletére volt kiteve szent István fejerekllyéje. Azon oltáron, a hol el volt helyezve, mindenórban sz. misét tartottak, részint maga a püspök, részint a vidékről odasereglett papok, délután pedig ünnepélyes litániát tartottak a sz. ereklye tiszteletére. Az isteni tisztelet végzetéül a hívő nép ezrei csökökkel illették a drága emléket. A jámbor püspököt meghatotta a nép buzgóssága, de különösen a bródi katonaságnak ott állomásozó csapatai oly mély kegyeletet tanúsítottak a sz. ereklye iránt, hogy a püspök Esterházy Ferenc kancellárhoz intézett előterjesztésében így íróluk: ha ő Felsőlegének egész hadseregében ilyen jámborság uralkodik, akkor fegyvereink mindig győzedelmeskedni fognak. A történet igazolta, mennyire ben igazza volt Fejérvári püspökének.

A katonák hitvallását azzal jutalmazta meg a jámbor főpásztor, hogy távozásuk alkalmával főpapi ornatusban ünnepélyesen megáldotta őket és buzgó imában kérte az Istent a magyar hadseregért. Márczius 29-én elindult a menet Moórról, hogy rendeltetése helyére, Fejérvárra vigye az apostoli első király drága fejerekllyéjét.

Ez alatt az ős királyi koronázó város megtett minden előkészületet arra nézve, hogy alapítójának kincsét minél fényesebben fogadja. A város hatósága a néppel talpon volt. A város kapujánál fényes lovasbandérium várakozott; a harangok zúgtak, a taraczkok durrogtak, a nép ujjongott örömben, mit látva a lelkes főpap, a kocsi ablakait leeresztette, hogy mindenki láthassa a sz. ereklyét.

Igy ért a lelkes menet a felsőváros templomához, hol oltárra helyeztetett a szent ereklye s a püspök sz. Máténak eme szavai fölött: „Mondjátok meg Sion leányának, ime a te királyod jön neked“ — remek beszédet tartott.

A sz. beszédnek ide vonatkozó részei oly markánsak, hogy ideiktatjuk egyes részeit, a mint következnek:

„Áldott követség, boldog sors, kit e szolgát megillet. Bátran mondhatom reked kedvelt város! Ime, a te királyod jön neked. Valljon te, nem a nemzetünk királya által épült-e e helyen, a templommal együtt királyaink lakhelyének? Vagy a ki ma hozzád jön, nem véredből, ágyékodból, igaz magyar eleinktől nem-

zett királyod-e? Ime, ezen fő és koponya, mely az ezüst és arany fényétől elborították, a te nemzeted nagy vezérének, Gézának fia; ki nem atya szándékából, hanem a ki Krisztus nevéért első bizonyosság vala, annak titkos jelenéséből kereszteltetett Istvánnak Ki azután városunk utcáit, piacát szüntelen járta, részint azért, hogy tanításával az igaz hitnek igájától irtózó pogány, szilaj erkölcsöt megszelídítse, részint, hogy a kik a roppant templom munkálkodtak, azoknak sörénységüket szorgalmaztassa. Ez az a király, kinek oly sok nyomát látjuk városunkban, oly sok emléket találjuk fel a falak rcmaiban. Boldog Isten, mi nyomait láthatnánk városunkban tett nagy dolgainak

Oh a Felsőleg jobbának változása. Ime az Ur, ki rettenetes az emberek fiai fölött való tanácsaiban. Meggondolta, hogy elbontsa városunk köfalait. Megvonta az ő ijának kötelét és el nem fordította kezét az elvesztéstől. Es sirt a bástya és a köfal is egyetemben, mert elbontattott. Beteljesítette az Ur a pusztulás napját, kiöntötte az ő busulásának haragját. És meggyújtotta a tüzet városunkban és megemészette annak fundamentumait. A földbe szegeztettek az ő kapui. A pogányok bemenének az ő szent helyére. Elhányattak a szent helynek kövei minden utózáknak kezdetén Városunk utcáit szomorkodtak, minden kapui elrontattak és maga elnyomatott a keserűségtől Látták ötet ő ellenségei és megcsufolták. Üvöltöttek és hajtogatták fejüket a Jeruzsálem leányán mondván: Ez az a tökéletes egészségű város az egész föld öröme? Folyt az idő, esztendők multak, seculumot meghaladták; reménység sem volt városunk boldogulásához. Igen megfogyasztotta nemzetünket az ellenségnek irigy pallosa. Megszüntek az erők Israelben, kik által megszabadultunk volna; és megnyugovának, mindaddig, míg nem támadna Debora, nem támadva anya Israelben, mig dicsőségesen uralkodó asszonyunk Mária Terézia hatalmas karjával hazánk ellenségeit meg nem alázta. Könyörülő és irgalmas az Ur, ki sebesit és gyógyít, ől és elevenit, bűncinkért hosszas pusztulásban nem hagyott megmohosodni; a keserűség könyeit szemekről letörülte. Felsőleg Asszonyunk anyai szeretete megadta az örökséget sz. királyiunknak, apostolunknak, országunk istápjának legnemesebb tetemét ime drága öltözetekkel együtt oltárunkra ajándékozta.*

A püspöki beszéd után fölhangzott a „Te Deum“ éneke, fegyverdörej és mozsárlövések között s a nép áhitattal csökölta Sz. István koponyáját.

Április 2. reggel 7 órakor történt az ünnepélyes felvonulás a székesgyházba. A papság teljes számban és díszben Mindenszentek litániáját énekelve, a nép a püspök által készített alkalmi éneket zengedezve, fényes katonai kíséret mellett, mozsárlövések és zenekarok harsogása között vonult a belvárosi székesgyházhoz, miután a pálosok (most zircziek) és ferenczrendiek templománál a szerzetes tagjai ünnepélyesen megtömjéneztek. A „Te Deum“ elhangzása után az olvasó kanonok felolvasta a királyi dekrétumot és a püspöknek hitelesítő okiratát. Egy magyar szent beszéd tartatott, utána ünnepélyes szent mise; délután ájtatosság és német szent beszéd tartatott.

Az ünnepélyesség befejezte után így ír Fejérvári első püspöke az udvari kancellárnak: Megvallom Excellenciádnak, nincs módomban leírni azt a nagy örömet és vigaszt, melyet különösen e város érzett, látván a királyi ajándékokat; magam láttam könnyezni igen sokat, midőn látták azon díszes ruhákat, melyeket királyi kegyből nyertünk, melyek királyi kezeknek 18 éves fáradságát képezik. A püspök 1778-ban még Moórról kelteze egy okmányt állított ki, melyben intézkedik, hogy évente 6-szor tétessék ki nyilvános tiszteletre az ereklye u. m. apr 2-án, 3 napon keresztül, mivel ekkor helyeztetett el; május 19-én, mely napon a város felszabadult a török iga alul; június 27-én, szent László napján; aug 20-án, 3 napon át; okt. 11-én, mivel régekte ekkor ünnepelték szent István ereklyéinek feltalálását és sz. Imre herceg napján, 3 napon keresztül.

*) Pauer János: Historia diocesis Albareg. pag. 282.

Azonkívül intézkedett, hogy a székesgyház baloldali kápolnájában az oltár fölött levő ablakszerű mélyedésben megaranyozott vasrostallyal elzárva tartassék. Most azonban zár alatt tartatik a szent ereklye, a mondott helyen pedig a káptalan áldott szívü nagyprépostja, mélt. Prifach József praelátus, nagyprépost bőkezűségéből ugyanoly nagyra, gyönyörű művi márvány mellszoborra látható sz. Istvánnak.

Magában a szent ereklye tartójában a már említett okmányokon kívül vannak Székesfejérvári sorrend szerinti püspökeinek hitelesítő dokumentumai. A sz. ereklye mai napig enyészetenek jelét nem mutatja. Tartója tiszta és gazdag arannyal díszítve, és körülbelül 20 kilót nyom. Székesfejérvári jelenlegi buzgó püspöke, azon mély tisztelet és szeretettel fogva, melylyel a sz. király iránt viseltek kezdettől fogva azon buzgólkodott, hogy híveinek buzgóságát minél határozottabban a sz. király felé fordítsa, s főpásztori szeretetét azzal mutatta ki a drága kincs iránt, hogy idejövetele után Storno Ferenczszel, hírneves szobrász és festőművészzel, gyönyörű hordozható kapellát készíttetett, az ereklye ünnepélyes körmeneteihez, s legújában, gazdag selyemmel, bársonnyal és hermelinnel díszített magas trónállványt készíttetett, hogy a hívek előtt kényelmesen látható legyen.

Éltekintve attól, hogy alig van sz. beszéd, melyben a lánglelkű főpásztor sz. István éreneyeiről meg ne emlékezzen, még azon régi óhaját is megvalósulva látja az idén, hogy Fejérváron is országos jellegű legyen sz. István ünnepe.

Valóban boldog a nemzedék, mely nagy elődeinek példáján felbuzdul s azoknak a szentek glóriájával övezett ereklyéit hagyományos tisztelettel környezi. Ott megvan minden országnak alapja és fantortó eleme: rendíthetetlen vallásosság és tiszta hazaszeretet.*

*) Források: Pauer János: Historia diocesis Albaregalensis. Fraknoi: Magyar nemzet története.

BELFÖLD.

— Az örmény katolikus püspökség. A régóta huzódó örmény katolikus püspökségre vonatkozólag az örmény katolikus egyházak jelenlegi főpásztor, az erdélyi latin szertartású püspök a hercegprimással egyetértőleg fog előterjesztést tenni Rómában a mostani provizorium megszüntetése és az önálló örmény püspökségnek Szamosújvárot leendő felállítására iránt.

— Ugron a rettenetes. A sok kánikulai csoda között nem a legutolsó az, a mivel a fővárosi felhívatalos tudósítás elárasztja a világot. Szól pedig ez a tudósítás Ugron Gáborról a retteneteséről, a ki bős haragjában, — ha ugyan hittel 'ehet adni a felhívatalosnak, — legközelebb fölfalja önmagát. Nem kevesebbről van szó mint arról, hogy Ugron kalocsai kirándulása alkalmával az elmúlt vasárnap kijelentette, hogy a két függetlenségi párt között megszünt minden különbség s ezentúl egy pártá lettek. Legérdekesebb azonban az, hogy Ugron, aki hetek óta a revízió szűkségét hangoztatja beszédeiben, Kalocsán kijelentette, hogy a revíziót a házára veszedelmesnek tartja. — Nehezen tudjuk elhinni, hogy ez valóban Ugronnak nyilatkozata lenne, inkább valamelyik liberális újságírónak tulajdonítjuk ezeket a nyilatkozatokat. Ha azonban csakugyan ilyen nyilatkozatot tett Ugron abban az esetben öszintén sajnáljuk őt, mert: „Székely támad, székely bánja.“

— A szent-eleki néppárti gyűlés. A mint előre sejtettük a sz. eleki néppárti gyűlés megtartását is lehetlenné tették a liberálisok. D ö m ö t ö r a német-újvári folszolgabíró még ügyesebb és leleményesebb volt az ok feltalálásában, mint buzgó kollegái. Egyszerűen a gyűlés bejelentésekor megtagadta a gyűlés megtartását, azon oknál fogva, hogy az időre a liberálisok is jelentettek be gyűlést. Gratulálunk az ügyes taktikához! Meg kell jegyeznünk

HIREK.

azonban, hogy ez a nagy ügyesség sem vezet eredményre, mert a néppárti gyűlést meg tartják legközelebb zárt helyen, a hová csak meghívóval lehet majd bejutni, s így a liberális urak okvetetlenkedése eredménytelen marad.

— **A néppárt Ó-Budán.** Már Ó-Budán is szervezkedik a néppárt, mely napról-napra erősödik. A legutóbbi vasárnap három ó-budai vendéglőben tartottak gyűlést, melyekre az ó-budai néppárt kiválasztottjelöltje Kreutzerl Jakab tekintélyes ó-budai polgár is ellátogatott s beszéket intézet a választókhöz. Az ó-budai néppárt élén Lentz és Sitz tekintélyes ottani polgárok állanak, kik olyan nagy bizalommal szervezik a néppártot, hogy Horváth Gyulának veszélyeztetési mandátumát.

Az árvák otthona.

A megyei árvaház bizottsága f. hó 17-én d. e. 10 órakor ülést tartott a megyeház kistermében Fiáth Miklós elnöklet alatt.

Az ülésen Quirini Gusztáv főmérnök bemutatta az árvaházi bizottság megbízása folytán készített tervezetet, mely szerint az árvaházi épület teljesen felépítve 39,873 frtba kerülne. A tervezetet elfogadták s jóváhagyás végett a miniszteriumhoz felterjesztik.

Az árvaházi bizottsági tagok, mind a martonvásári telken történő felépítés mellett nyilatkoztak. Az építéshez a terv jóváhagyása után rögtön hozzáfognak, de mindamellett az épület mégis 1898-ban lesz átadható a rendeltetésének.

Elhatározottak, hogy a belügyminisztert báró Fiáth Miklós személyesen megkéri arra, hogy az árvaház költségeinek megtérítésére, a megye közönsége által megszavazott pótdadót, minél előbb hagyja jóvá, hogy azt kivethessék már a jövő évre.

Huszárr Agost alispán bemutatja az árvaházi bizottság megkeresését s Vasadi Balogh Lajos által készített árvaházi alapszabály tervezetét.

A főispán indítványára a tervezet sokszorosították és minden bizottsági tagnak megküldik, hogy majd a közgyűlés elé terjesztésekor hozzászóláson mindegyik.

A tervezet szerint az árvaház czíme a „Fejérmegyei árvák otthona“, melyhez még Huszárr Agost alispán ajánlata folytán „László főhercegről elnevezett“ czim lesz csatolva.

Rosenfeld Henrich bizottsági tag kifogást talál az alapszabály tervezet ama része ellen, hogy az alapító tagok igazgató választmányi tagok legyenek, inkább azt az ajánlatot teszi, hogy az alapszabály tervezetét úgy írják át, hogy az alapító tagoknak legyen joguk egy-egy árvát ajánlani a felvételre. A minden alapító tag 2000 forintjának kamataiból egy-egy árvát el lehet tartani, legfeljebb talán 10-15 forintnyi különbözet lenne, a mit a megye pótolná.

Az indítványt elfogadták s az alapszabály-tervezettel a gyűlés elé terjesztik.

Huszárr Agost alispán az árvaszéki elnöktől értesült, hogy Moór község hajlandó minden évben 600 frtot adni az általuk beküldött árvák tartásdíja fejében, mert jelenleg ugyanis a községi árvák jó családokhoz vannak kiadva s az eltartásuk ott is kerül annyiba, mint ha az árvaházhoz beadják.

Bieske község szintén felajánlott 10,000 frtot, melynek kamatai fejében ő is küldene be megfelelő számú árvát.

Azonban ezen ajánlatok még csak magán-úton lettek téve, s így tárgyalás alá nem vehetők.

Fiáth Miklós báró főispán felszólítja a bizottsági tagokat, hogy a megyében a merre járnak, a községek előljáróival beszéljenek e felől, ahántha több község is hajlandó lenne ilyen ajánlattételre.

Az elnök főispán az ülést 12 órakor zárta be

— **Mária Dorothea főhercegnő esküvője.** A fővárosi lapok újabban ismét foglalkoznak Mária Dorothea főhercegnő esküvőjével. Mint egész bizonyos dolgot írják, hogy a főhercegnő esküvője Schönbrunban lesz. Ennek úgy adják magyarázatát, hogy a Szilágyi által annak idején kilátásba helyezett s a királyi család tagjainak házasságára vonatkozó törvényjavaslat még most sem készülvén el, a főhercegnőnek alá kellett volna vetnie magát a polgári kötésnek. Hogy a főhercegi család szigorú vallásos érzséit a polgári házasságkötés ne sértse ő Felsége elrendelte, hogy az esküvőt Schönbrunban, osztrák területen tartsák meg.

Főhercegi üdvözlét. Ottó főherceg fia Károly Ferencz József főherceg, kit soproni tartózkodása ideje alatt Tormássy János elemi iskolai tanító tanította magyarul, most mikor a derek tanító névnapját ünnepli a következő magyar nyelvű táviratot küldte tanítójának: „Névnappjára szívesen gratulálók“

— **Szent István napja a fővárosban.** Szent István első és apostoli magyar királynak ünnene a Szent Zsigmondról nevezett királyi palotai kápolnában a következő rendben fog megtartani: Augusztus 19-én délután 5 órakor az Oltárszentég kitétele mellett ünneplés litánia. Augusztus 20-án reggel fél 6-kor csendes mise, 7 órakor a sz. Jób ünnepélyes körmenetben a várplébánia templomba átvitetik. Ugyanott 8 órakor sz. beszéd, ezután pedig ünnepélyes főpapi mise fog tartani. Ennek végzetével a sz. Jób ismét körmenetben a kir. palotai kápolnában visszavitetik és az ünneplés Te Deummal fejeztetik be. Délután 5 órakor ünnepélyes vespere. Augusztus 21-én és a következő napokon az egész nyolcadon át naponként 8 órakor szentséges mise, 10 órakor csendes mise, délután 5 órakor pedig a szentség kitétele mellett litánia fog tartani. Augusztus 26-án délután 5 órakor az ünnepélyes litánia Te Deummal fejeztetik be. Az egész nyolcadon át az istenítészet után a sz. Jób a hívek tisztelőinek kitétetik. B. e. IX. PIUS pápa 1862. június 6-án kelt rendeletével teljes besuget azon híveknek, kik ezen ünnepen vagy annak nyolcada alatt töredelmesen meggyónva és megáldozva a kir. palotai kápolnába látogatják és ott ő Szentsége szándékára imádkoznak. Ezen teljes besuget a megholt hívekre is alkalmazható. Királyi palotai plébánia hivatal.

— **A Mátyás-templom felszentelése.** A Mátyás templomot Nagy-Boldogasszony napján szentelték fel nagy ünnepekkel. A felszentelést maga Vaszary Kolos bibornok hercegprímás végezte fényes papi segédlettel. A hercegprímásnak Boltzár érseki helynök és Jung váci kanonok, felszentelt püspökök, Bogisich Mihály czimzetes püspök, budavári esperes prépost, Hettyey kanonok, Walter Simon, Széchenyi Miklós gr. jáki apát, Kohl Medard dr. primási titkár, Klinka Teofil szentszéki jegyző, Czobor Béla egyetemi tanár, Kurz Antal ferenczvárosi plébános, Krizsány Mihály szeminariumi aligazgató, Purtyván tanulmányi felügyelő, Vézinger Károly apát, Gudenus báró, Nemes Antal dr., Bozóky Géza, Entress Ede, fővárosi hitoktató és számos növendék pap segédkezett. A templomot elzárták a közönség elől. Miután a papság kivonult a templomból, az ajtókat bezárták. A papság ezután körüljárta háromszor a templomot, s visszatérve a főkapuhoz mindannyiszor bekopogtattak az üdvözítő nevében. A harmadik kopogtatásra megnyílt a templom ajtaja és szoltárokat énekelve bevonult a papság templomba. A főkaput pedig újból bezárták. A hercegprímás pedig megszentelte a falakat s ezután az oltárokat szentelték fel.

A főoltár felszentelését maga a bibornok hercegprímás végezte. A kereszt-oltárt és Szent-László oltárt Jung püspök, a Szent-Háromság oltárt és a Szent Imre oltárt Boltzár püspök szentelte meg. A felszentelés megtörténte után megnyíltak a közönség számára is a templom ajtai s az időközben összegyűlt előkelőségek megtöltötték az egész templomot. Ezután nagymise volt, a melyen Vaszary bibornok hercegprímás pontifikált, a már említett segédlete mellett. Az egész felszentelési szertartás teljes 3 órát vett igénybe. — Este a toronyban régi egyházi énekeket adott elő a 86. gyalogezred tizzenháza.

— **Rákóczy György kardja.** II. Miklós orosz császár Rákóczy György fejedelemnek az orosz császári udvari muzeum tulajdonát képező kardját, mely jelenleg az ezredégi országos kiállításban van közszemlére téve, a magyar nemzeti muzeumnak ajándékozta. Kapisztráf gróf orosz nagykövet az ajándékozásról átiratban értesítette a közös külügyminisztert.

— **Fejérvármegye története.** Károly János székesfejevári kanonoknak alapos kézsültséggel és nagy tudással megírt történeti munkájának Fejérvármegye történetének első kötete a napokban jelent meg. A kitűnő munkára még visszatérünk, mai számunkban azonban bemutatunk belőle egy igen érdekes részt „A katholicizmus“ czimű fejezetet.

— **A székesfejevári tüzoltók győztek.**

Budapesten szombaton és vasárnap, aug. 15. és 16-án tartott országos tüzoltói kongresszuson ismét megszerezték maguknak tüzoltóink a győzelmet. Minden eddigi tartott tüzoltói versenyekről a székesfejeváriak mindig hoztak magukkal verseny díjat, a mi leghatásosabban jelzi a vezető férfiak ügybuzgalmát. A tüzoltók a kongresszus versenyén a négykerékű fecskendő kocsi gyors és pontos felszereléseért nyerték meg meg a második díjat, egy szép ezüst serleget.

— **A Szent István-kápolna.** A Nagy-Boldogasszony napján felszentelt budavári Mátyás-templom néhány része még nem készült el. Ezek közt van a *Szent István-kápolna*, mely a főszentély északi része mögött van. E kápolnának oltárát és belső berendezését most készítik Schutek Frigyes tanár tervei szerint. Az egész tiszta gót stílusba épül s művész berendezési lesz. Azt tervezik ugyanis hogy e kápolnában helyezték el *Szent István jobbát*, melyet most a királyi palotai Szent Zsigmond-kápolnában őriznek.

— **A Pável-tüntetés utójátéka.** A Pável püspök elleni tüntetéseknek utójátéka a napokban játszódott le a nagyváradi kir. törvényszéknél. A törvényszék a fővádlottakat Bertscit és Sas Ede hírlapírókat hathavi börtönrre ítélte magánosok elleni erőszakért. A többi vádlottakat felmentette.

— **Lóverseny Székesfejeváron.** A báró Gagern nevével viselő 12. számú dzsidas ezred augusztus 20-án délután 2 óra 30 perczkor Székesfejevárról a táci-út mellett fekvő, a gyakorlótértől délre eső területen fogja a lóversenyt megtartani. A bemenet, mely két zászlóval lesz megjelölve, a Tács felé vezet útton lesz.

— **Egy jóházból való fiutanniloul felvétetik.** Moharos Ferencz (Királykut utca 17. sz. a.) lakatos üzetébe.

— **Maszírozónó Budapestben tanult a hideg kúrát is érti, ajánlkozik házakhoz Czím Ösz utca 7. szám alatt.**

— **Egyházi szerek,** zászlók, miseruhák, kereszt- és oltárképek, csillárok, kegytárgyak, képek és könyvek beszerzésére ajánlkozik Szűts és társa, a bibornokérséki és Magyarország hercegprímásának udvari szállítói. — Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca.

Szt. István halála.

Büszke daliának hősi regéi; emlékei a múltak szállanak felénk! Honszerző Árdádnak párdncos vitézei, mint duló fergeteg vonulnak országokon át. Nyomukban a halál és pusztulás van. Hol tegnap még hatalmas fejedelmek gazdag népe büszkélkedett, ma egy földöntúto, az anyaföld ölen. És ha a késő utódok munkájának zaja lehet hozzájuk, azt hiszik talán, hogy az ő népük most is csatázik itt fenn, a hazátlank most is küzdenek a hazáért a régi bátorsággal a régi dicsőséggel.

Nagy időknek büszke daliái, kiknek egész Európa örzi vitézi tetteit. Nemzetek birják szomorú koruknak bus krónikáiban véres eszták emlékeit! Harczokra termett szilaj erkölése nem hagyta pihenni a bérczes haza határai közt. Vitézi tettekre, kalandra vágytak. És éppen bátorsága lett önvészedeleme, mert a kalandozástól remegő Európa készült kiirtani a szilaj erkölcsű népet.

De a vad harcai riadóba belesendült az imára hívó harang szava. S a nép, melyet fejedelmi parancsszó nem tudott fékezni, melyet Európa készülődése nem tudott eléríteni: megszelídült a harang szavára, megnesemedett a keresztény szeretetben.

*

A nagy munka be volt fejezve.

Az ország határait biztosították a királyi vezér győztes csatái az egységes magyar nemzet vallásos érzéseit ébren tartották a király által kiválasztott lángelkű egyháziériak. A vándornép letelepedett, falvakat, városokat épített; a pogány istenek oltárait rombadöntötte a keresztény erkölcs. Egy ezredének alapját képező

bölcs törvények övták és irányították a nemzeti erőket.

A keresztény Magyarország meg volt alapítva, — a jövő biztosítva volt.

István a nagy király betöltött rendeltetését s nyugodtan térhetett őseihez. Hosszas gyöngékedés után 1038 augusztus 15-én érezte közeli halálát. Akkor már közelében voltak a főpapok s a főnemesek, a kik könnyes szemekkel álták körül a haldokló nagy királyt. István maga nyugodt és szelíd volt. Utolsó gondolatai is Istennek és nemzetének volt szánva. Azokkal a jóságos szavakkal, melyekkel tanácsait egész életén át osztogatta szólott utolsó perceiben is környezetéhez. Intette őket, hogy tartsák meg az igaz hitet, szeressék az igazságot, ápolják a testvéri ragaszkodást s főképpen őrizzék meg a kereszténységet.

Nagyboldogasszony napja volt s a szent király hozzáfordult utolsó fohászával: „Egek királynéja — kiáltott fel a haldokló király ég felé emelve szeméit — a te pártfogásodba bízom utolsó imámmal a szentegyházat püspökeivel és papságával és a királyságot főembereivel és a néppel, kiktől bucsuzva, lelketem kezeidbe ajánlom.“ Aztán fölvette az utolsó kenet szent-ségét, s megdicsőült lelke a mennyekbe szállt.

Csak pillanat választá el az élettől, csak az utolsó sóhaj, de környezete úgy érezte mindent vesztett e sóhaj által. Sirva, jajveszókelve borultak a földre le, siratva vesztét annak, kit vissza nem nyerhetének.

És a nép az utczékról sápadtan oszlott szét, megvinni a szomorú hirt mindenfelé, hogy a nagy király meghalt. Lovas emberek száguldottak szét országszerte s vitték magukkal a rémitő hirt „István király meghalt, a nagy király halott!“

Sírás, panaszos jajgatás tölté be az egész országot. A zene és a vigalom zaját a szomorúság váltotta fel mindenütt.

S mig az országban futó tüzként terjedt tovább a szomorú hír, a főpapság készült a temetéshez, a keresztény Magyarország legnagyobb temetéséhez. A gyásznak minden pompáját kifejtették temetésénél a főpapok.

A király határozott kívánságára Székesfehérvárra szállították tetemét. A gyászenetet lassan, némán haladt előre az utakon, melynek széléit a városok és falvak vallásos népe lépé el, szomoruan várva a gyászenetet, hogy utolsó hódoltra boruljon le a holt uralkodó előtt. Utolsó üdvözet gyanánt a porbaborult nép jajkiáltása szállott az ég felé.

A székesfehérvári bazilika, melyet a valóságos művész-király emelt, művészi pompájának verőfényében állott. A szent testet a dom

közepén fehér márvány sarcophagban helyezték el. De csak tetemét zárták a sirba, lelke, szelleme sok századokon át itt volt nehéz harcainkban, küzdelmeinkben velünk.

Az egész ország gyászát öltötte a király halála után. A leányok és ifjak három évig nem táncoltak, három évig nem öltöztek díszbe, három évig hallgatott az országban a zene s szünetelt a vigalom. Méltó volt e nagy gyász a nemzethez és a szent királyhoz.

De azért áldását nem csak intézményeiben érezte nemzete. Isten szeretetének kétségtelen jele, hogy a sirjához elzarándoklókat a legcsodálatosabb kegyével árasztotta el. Nehéz betegek, nyomorékok vissza nyerték egészségüket a szent király sirjánál, mely évtizedeken keresztül bucsujáró helye volt Magyarország népének.

A szent király emlékét ünnepeljük most, az ő jóságához fordulunk áhítatos szívvel, hogy a nehéz küzdelmek sötét fellegbe burkolt nemzetét segítse meg s mutasson helyes irányt a vesztükbe rohanóknak. Mert ismét veszedelemben a nemzet. Idegen erkölcsök és a vallástalanság készül kiirtani a földszínéről Szent István keresztény népét. Vajha megértendő a nemzet a Szent István napján megcsendülő harang szavát s a templomban ismét találkoznának a nemzet milliói.

A mi vendégeink.

Hogy Székesfehérváron Szt. István napját méltó fényvel és pompával ünnepelehetjük, annak Steiner Fülöp dr. fáradszatólan buzgalmán kívül két főpapi vendégünknek, dr. Schlauch Lőrincz nagyváradi bíboros püspöknek és Hornig Károly báró veszprémi püspöknek köszönhetjük. Azt hisszük éppen ezért a közökhöz tesztünk elget, ha a két egyházfőjedelem élettrajzi adataival megismertetjük közönségünket.

Dr. SCHLAUCH LŐRINCZ

bíbornok, váradi püspök.

A katolikus magyar hierarchia fényes csillaga, a ki Isten segítségével önérejelől ritka szellemi s erkölcsi talentumainak kamatoztatásával s felhasználásával emelkedett fel a közélet zenitjére. 1824. márczius 27-én született Uj-Aradon; atyja tekintélyes aradi polgár, jómódú építész volt, a ki számos gyermekének nevelésére s a hajlaimaiknak és tehetségeiknek megfelelő képzetésére kiváló gondot fordított. Szembeszökően kiváló Lőrincz fia, a ki a papi pályára érzett már kora fiatalágában hivatást. A gymnasiumi alsóbb osztályokat Aradon a hazafias minorita rendiek vezetése alatt, a felsőbb osztályokat a szegedi piaristák kitünő gymnasiumában végezte kitünő sikerrel. Uj-Aradon, sőt Aradon is akkor tájt minden hazafias közérzület daczára a német nyelv még nagyon járta s ez volt az ok, hogy az okos apa fiát Szedegre küldötte, hol a tösgyökeres magyar népéletet alkalma volt egész közelből megismerni s a magyar nyelv üle zamáját egészen elsajátítani. Szedegről lépett a csanadegyházmegyei papnövendékek sorába, s mint legjelesebbet a nagynevű akkori püspök Lonovics József a budapesti központi papnövendéke küldötte. Itt egészen a tudományoknak adta magát; a papnövendékek irodalmi „magyar iskolájának“ munkás tagja volt s most is gyakran emlegeti mennyire színvonalán állottak ök akkor a theologiai irodalomnak s mily élénk hatása alatt állottak a negyvenes évek a magyar nemzet eleven szellemi életének s politikai eszméinek.

1847-ben szentelte Lonovich áldozó pappá, s a jövő ápril 3-án lesz aranyisője. Eleinte udvari pap volt rövid ideig, majd kaplánoskodott s ez alatt szerzte meg az egyházig tudori korszort. Tudori értekezésén az egyházi javak jogzíméről hazánkban — már tündez-

tek elő oroszlánkörmei a nagyhirű canonistának. Mint káplán élte át a szabadságharcot s Fábry vikáriusnak, a későbbi kassai püspöknek, Mihalovics utóbb zágrábi bíbörök érsekkel együtt volt Lonovich udvarában, sokat köszönhet s ma is nem egyszer halásan emlegeti, hogy sikerült neki megmenekülnie az elfogatástól s sikerült gyors áthelyezéseik által. Mert azok a nagyidők, különösen a bán-ságban roppant sajtászerűek voltak s mint jellemző adatot ma is emlegeti, a bíbörök, hogy egy izben valami ellesett nyilatkozatáért a községben összeállított szerb komité elé idéztetvén, amulva kellett látnia, hogy egyik jó ismerőse, hogy ne mondjam barátja is, ellene között foglal helyet s kezd vele nagyképi ijesztő modorban tárgyalni.

1851-ben theologiai tanár lett a csanádi papnöveldeben, hol dogmatikát s majd egyház-jogot és történelmet tanított. Gyors egymás-utánban szegények ügyvédje, székeli ügyész és ilnök. 1859-ben merczfalvi, 1863-ban temes-gyarmati plébános s ugyancsak 1863-ban kerületi esperes l-tt. Mint ilyen kezdett szerepelni a vármegyei életben, annak gyűlésein. Püspökeinek Bonnáz Sándornak igen bizalmas s kedves embere volt a nagy tudományu, finom műveltségű s gyönyörű lelkületű esperes, akihez nagyon gyakran kikocsizott püspöke.

Midőn 1868-ban megindultak a katolikus autonómia mozgalmai, egyházmegyéje két izben követé választotta, s az autonómia congressuson általános feltűnést keltett különösen a püspöki karban a correct katolikus szellemű alapos készültségű, kitűnő szónok.

Hajnald érsek mikor Simor primásnál estélyre összejöttek, sietve mutattatta be magának az egyszerű esperes plébánost, s nem késett elismerő tetszését nyilvánítani. E congressus működésével kezdődik érintkezése a katolikus köélet főembereivel: Majláth Györggyel, B. Sennyey Pállal, Apponyi s Csáky gróffalok stb.

Az „Autonómia-öröl“ az autonómia congressuson 1871. márcz. 16-án mondott nagy beszéde már kezdete volt a gyors emelkedésnek s előhírőke Magyarország egy újabb Cicerójának, hogy bíbörös is lesz, azt akkor tán még ő sem sejtette a legkevésbé sem. Az autonómia vitákból irodalmilag is kivette részét. Sikerült röpiratban felelt Ghyecz Kálmannak.

Azon kevesek közé tartozik tehát a magyar clerusból, a kik kezdettől közvetlen tapasztalásból ismerik a magyar kath. autonómia mozgalom történetét.

1872-ben a jómódú plébános szegény csanádi kanonok lett. Ugyanezen év Szent István király ünnepén mondotta Budavárban a primás felszólítására azt a remek szent beszédet, mely úgy tartják, az utolsó lökést adta ahhoz, hogy püspök legyen, s csakugyan az ép akkor üresedésben levő szathmári püspöki székre a következő év tavaszán knevezte az apost. király és a b. e. Simor primás 1873. szept 21-én Esztergomban püspökké szentelte.

Ettől kezdve élete már az ország szeméi előtt folyik le.

A főrendiházban a főpapságból csakhamar a vezérszónokok sorában tá álluk. Alig van jelentősebb törvényjavaslat, különösen, melyek némely szempontból egyházunkat érintik, a mikor ne hallatná ökes szölo hatalmas szavát. Ö is egyike volt a főrendiházban azon főpapoknak, kik 1883-ban a közoktatási törvényjavaslat s a keresztény és szidók közötti házassági javaslat tárgyalásaiakor az egyházi rendnek nemcsak a kivívott diadal által, hanem „acies bene ordinata“ ként egymásután következő szónoki remeklések által is el nem évülő dicsősöget szereztek.

1877-ben a Szent-László-Társulat elnökévé választotta s annak közgyűléseit megnyitó beszédeivel a sajtót, közéletet s nem egyszer az országgyűlést is több ideig foglalkoztató eseményekké avatta, mert a tárgyat is rendesen úgy választotta, a mi körül éppen akkor szükségés, vagy célszerű volt az eszméket tisztázni, a közszellemet helyesen irányítani.

17 évig viselte a szent László-társulat elnöki tisztét, melynek az őt pappá szentelő

püspöke Lonovics volt első alapító elnöke s melynek elnöki székeben Székesfejérvár láng-lelkü apostoli főpásztor Dr. Steiner Fülöp most az ő utóda. Ez óta a társulat tiszteletbeli elnöke. Ugyazólván alapító elnöke volt a közmívelődés egyesületek között utöröként szereplő szathmári társulatnak továbbá a zenekadémiának és helyettes védnöke a Poliklinikai egyesületnek s alelnöke az ország. Vereskeresztegyeletnek. Szathmár szab. kir. városnak és Szilagy-Somlyó városának diszpölgára.

1880-ban valóságos belső titkos tanácsos lett s 1884-ben az első osztályú vaskorona rendet nyerte, 1885-ben tiszteletbeli hittudor a bpesti egyetemen. 1886-ban római gróf s pápai trónálló. 1887-ben váradí püspök lett. 1893-ban XIII. Leó pápa a román sz. egyház bíbörökává nevezte ki, a mivel váratlan dicsősöget árasztott várad ös püspöki székre, mert ő az első, ki mint csupán váradí püspök nyerte ki a bíbört.

Köztudomásu, hogy felségés urunk királyknak igen kedvelt v. h. t. tanácsosa ; de nem lucum a non lucendo. Ö olyan tanácsos, a kit ö Felsége megszokott kérdőzni, a kit ö Felsége elégt arra a hatalmas „Memorandum“-ra utalni, melyet ö felsége felszólítására készítet a kötelező polgári házasság ellen s mely ö felsége legmagasabb engedelmével nyomatásban is megjelen. Talán ezen memorandumról keltezhető, hogy Schlauch bíbörököt a kormányzoldszámban levő sajtó megtette az „ecclesia militans“ vezérének. A név sem szerencsés, mert hisz a földön ő egész anyaszentegyház „eccc-ie militans“ hitűnek szerint. Anyi bizonyos, hogy Schlauch bíbörök egyháza jogait semmi parton nem engedti sértneti, a mennyire töle telik, igyekszik azt védeni.

— Természetesen ez küzdolemmel jár, mert a ki gyözni akar harezra kel. Hanem a modort illetőleg ő inkább, söt mondhatni egyáltalán defénsiv s nem offensiv irányu, a mi különben finom, érzekeny lelkületének is kifolyása, a minék eredeti megvilágítására álljon itt egy urtól hallottam következő jellemzés: Schlauch püspök oly kedves s finom modoru ember, hogy mikor elutasit valami kérelmünkkel beününk, azt is oly megnyerőleg teszi, hogy lekötözve érezzük magunkat s önkénytelenül és öszintén megköszönjük még az elutasitást is.

Papjaival való atyai bánásmódja s keresztelensége megelpte az ideget, pedig azért egyházmegyéjében szigoru figyelem van. Egyházfjedelmi állását imponansul betudja töltöni. Nagy ur, de azért hatalmas s gyönyörü áldozatos alkotások kelnek működése nyomában. Váradon van már egy százezr frtos alapítványa, a szilagy-somlyai gymnasiumot rendezte s részben fenntartja, kisedővönö intézet emelt, a d-brezceeni zárdára ép mostanában fizetett ki 30000 frtot, azután templom, plébánia, iskola stb. Park-Váradon Szt. László szobor, a gyönyörü Szt. László herma, melyet Szent László 700 éve országra szöloán megtartott, jubileuma alkalmából készítet szökes-egyházának.

Tudományos irányát illetőleg a jog és culturbölcsészeti képeztek legkedvesebb tanulmányait. Az angol culturtörténeteszek között leginkább Buckle, Lecky és Drapez classicus műveit olvasta, országgyűlési beszédeiből kitetszőleg egyházi beszédeiben leginkább Felix atyát követte.

Még csak fúni kegyeletéről álljon itt, hogy amint plébános lett, születt magához kérte, akik birtokokat bérbe adva fiukhoz költöztek, számos éven át vele laktak s náta is hunytak el, az édes apa késő agkorban éppen akkor, midőn autonom congressusi képviselő lett fia.

A bíbörök fia Temesváort temető kápolnát építettett magának s első teendője volt édes atya temetőt odaszállitattani, hogy a kik mondhatni mindig együtt voltak, a sirban is miúdig egymás mellett pihenjenek. X—Y.

Hornig Károly báró

veszprémi pü-pök.

Hornburgi báró Hornig Károly dr., a sz. István által 10-9-ben alapított veszprémi egyházmegye nyolcvankilencedik főpásztor, ösrégi sziléziai eredetű nemes család ivadéka.

Családja a XVIII. század óta honos Magyarországon, nagyatya Komáromban telepedett meg. Atyja, Hornig Antal báró, vízi és vasuti mérnök, Budán lakott és itt született a püspök, 1840. augusztus 10-én, Budának legszátytyább nevű utcájában, az Attila-utczában.

Középiskolai tanulmányait Budán és mint kis pap Nagy-szombatban végezte, ahonnan felvétetve az esztergomi egyházmegye papnöveldekei közé 1858-ban a pesti központi papnövelde-ntézetbe küldetett fel. 1862. december 10-én áldozópappá szenteltetett. Ez évben felment a bécsi, szent Agostouról nevezett felsőbb papnövelde-ntézetbe és 1866-ig itt folytatta theologiai tanulmányait, melyeknek bevezetésével három doktori szigorlatot tett. 1866-ban a pesti központi papnövelde-ntézetben tanulmányi felügyelő és theologiai helyettes tanár lett, mely minőségében gyakran hónapokon át helyettesítette a betegeskedő rendes tanárokat. 1869. november 25-én theologiai doktorrá avatták és ekkor november 28-án Simor hercegprimás magával vitte Rómába.

Ez időponttól ke. dődik reá nézve a nyilvánosabb tevékenység ideje, itt nyilik meg az a tér, a melyet a tennivágyó ifju pap, lelke hatalmas erejével csakhamar elfoglalt és egészen betöltött.

Római tartózkodása nemcsak tanulmányai kiegészítésére szolgált neki, hanem ez időben már fontos missiót is teljesített politikai és egyházi téren egyírnt. A boldog emlékü Simor hercegprimás felismerve előkelő szellemét, valóságostól és hazafiságtól áthatott lelkét, megbizta azzal, hogy a vatikáni konciliumban történő nevezetesebb mozzanatokról informálja a hazai és külföldi konzervatív irányu hírlapokat. E megbízatásnak Hornig, bár befolyásolatlanul, de mégis annyira a hercegprimás intencióit szerint tett eleget, hogy orthodox vallási szempontból irt és semmi tranzakcióit nem ismerő információi utján, a hazvi konzervatív lapok sikerrel ellensúlyozták a kormány által Rómába küldött Hatala és Kovács Kálmán az irányt való törekvésait, hogy a vatikáni köröket a magyarországi belmozgalmakhoz a liberálisabb irányzat számára nyerjék meg.

Lelkük rokonsága, meggyőződésük és céljaik azonos-sága megkötötte azt a kapcsolatot Simor és Hornig közt, a mely szakadatlanul szorosabbra füzödve, a boldog emlékü primás összes szellemi hagyatékának letéteményesévé volt leendő Veszprém jelenlegi püspökét.

Római tartózkodása, mely alatt az örök városnak nemcsak elő nagyságával, a katolicizmus legnagyobb méltóságával ismerkedett meg, hanem azon hagyományszentelte miemlékkel is, a melyek az örök várost a világ összes városai fölé emelik, a katolicizmus szellemét képviselven a művészetek terén. Ezeknek beható megismerése fogékony lelke az egész életet át való hatással volt, a melynek megnyilvánulása, mindenhol tapasztalható, a hol a művészetek pártfogásáról van szó.

Rómából visszatérve, 1870. májusában helyettes, október 31-én pedig nyilvános rendes tanár lett a budapesti tudományegyetemen, a hol az újszövetségi szentírás tudományokat adta elő egész 1878-ig. Ez időben irodalmi és különösen hírlapírói tevékenysége is folyton fokozódik. Egyetemi tanszéke teendőinek ellátása mellett szerkesztette 1872. október 9-től november 16-ig a Magyar Állam-ot, 1873. január 1-től 1878. augusztus 13-ig a Religiót és ezzel egyidejűleg az Esztergomban megjelenő Irodalmi Ertesítőt, 1874. júliustól 1875. júniusig.

E hírlapírói munkásságában is mindenkor mint a katolikus egyház teljesen orthodox fel-fogásának és a hazai konzervatív politika elveinek határozott, félrendszabályokat nem ismerő harcossá tünik fel, amiből könnyen megmagyarázható, hogy a katolikus közvéleményben mihamarabb meggyökerezett a vélemény, amit a jövő igazolni volt hivatta, hogy t. i. Hornig a szellemi folytatója lesz Simornak, söt erős lelke, nagy tehetségei révén a boldog emlékü hercegprimás szándékainak és tetteinek teljes kifejtője, a ki a szót tettekre fogja váltani.

1874. július 3-án pápai titkos kamarás,

1878. július 1-én esztergomi kanonok és a primás egyházi hivatalának igazgatója lett, ahonnan 1882. október 17-én a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumba oszt lytanácsossá nevezetett ki. Ez év karácsonyán a babolchai cz. apátságot, 1883. február 9-én a scardonai cz. püspökséget kapta meg, majd 1884. július 20-án miniszteri tanácsosi címet és jelleget nyert.

1888. április 17-én az apostoli szent szék és a király kegyelméből Veszprém püspökévé nevezetett ki. Ez év június elsején prekonizáltatott, szeptember 8-án pedig nagy ünnepek közt Simor hercegprimás által püspöki székébe installáltatott.

Ettől fogva való szereplése a közélet terén, a már előbb lerakott széles alapokon nagy arányokban, hatalmasan fejlődik ki. Simor lelke hatja át mindenben, megszázaszorozva a saját lelkeinek heve és látókörének szélessége által. Szereplése a főrendiházban, egyházmegyéjének kormányzása, a püspökségi javadalmaknak a mai gazdálkodási színvonalra való emelése, nemkülönben az irodalomnak, a hazai művészetnek és mindennek a hazai katolikus tanügynek bőkezű fejedelmi pártfogása által, a melyekben a boldog emlékü hercegprimás is a hazában felejtethetlenné tette magát, Hornig méltán kiérdemelte az aranykezü főpap nevet.

Lapokat kellene kitölteni, ha egyenként akarók felsorolni azon számtalan kisebb-nagyobb jótéteményeit, a melyekről még legbensőbb környezete is csak véletlenül értesül. Adakozásaiban is főkép a boldog emlékü Simor hercegprimás fényes példája által megjelelt irányban halad.

Gazdálkodási rendszerének áldásait érzik tisztjei is, a kiknek fizetését jelentékenyen fel emelte, birtokainak olyan részeit, a melyek a bérbeadás által úgy a püspökségnek, mint azon községeknek, a melyekben felkiesznek, érezhető anyagi és erkölcsi kárra maradhattak volna csak bérlő kezeiben, tetemes anyagi áldozatok árán, hosszú időre lemondva a befektetett töké kamatairól, ismét házi kezelésbe vonta.

Áldozatkészsége azonban főleg a magyar katolikus tanügy irányában kiadhatatlan. E téren püspöksége minden esztendejét örök emlékezetes nyomok jelelik meg.

1892. június 8-án, koronás királyunk dícsőséges uralkodása huszonötödik évfordulóján 24,500 ft alapítványt tett, örök emlékezet okáért, részben a helybeli irgalmas nővérek tanintézete, részben egyéb kulturális intézmények javára. Csak pár nappal ezelőtt is ismét 10,000 forintot adományozott Veszprém tanügyének, nemrég adott a kisdövénydára számára 15,000 forintot, a tapolczaira 8000 forintot. Amit ezeken felül is a tanügyért tett, az csak ott fent, az "élők könyvében" és itt lent a szegény iskolamesterek szívében van örökre feljegyezve.

Magas műveltségének tanubizonyossága rezidenziájának kápolnája és nagy éterme, amelynek freskói, valamint az elsőnek márványozása igazi főúri műszeretéről és mecénásságáról tesznek tanubizonyosságot.

Palotájának termei Szoldatics, Telepy, Strobl és több jeles hazai művész romeikeivel ékesek, könyvtára mintaszerű, a püspökség gazdag kéziratát most rendezeti szakértő kezek által. Különösen érdekes a veszprémi nyomtatványokból összeállított gyűjteménye, mely kiterjed az ösnyomtatványok idejéig.

Hazánk fővárosa iránt érzett gyermeki ragaszkodásának és hazafias bőkezűségének ékesen szóló bizonyossága a budavári Mátyás-templom új harangja, valamint az ugyanott látható ablakfestmények, melyeknek értékét minden műértő bámulva becsúlja meg.

Irodalmi munkásságának sokoldalúságáról tanuskodnak azok a cikkek, amelyek az Egyházi lapokban, Magyar Allamban, Havi Szemlében, Katolikus Szemlében és Religióban jelentek meg. Egyházi, politikai, egyháztörténelmi, irodalmi, történelmi és zsurnalisztikai cikkek mindenkor nagy súlyjal bírtak; a magyarországi katolikus irodalomnak nála kevés jobb ismerője van; ezt behatóan ismertette is a müncheni Literarischer Handveiserben.

Sokoldalú szakadatlan munkásság, erősen kifejezett egyetemes, határozottság jellemzik Hornig Károly bárót.

Elete két oszlopon van felépítve: vallásos és rendületlenül dinasztikus érzelmein. E két tekintetben nem ismer megalkuvást, erőteljes jelleme nem hajlik el egy vonalnyt sem attól az iránytól, amelyet neki Simor, ez a vezető csillaga kijelelt.

Ő értette meg Simort legjobban, ő a hordozója Simor hagyományainak, benne van még a képesség, hogy azokat meg is valósítsa.

A kath. egyesületek kongresszusa.

A katolikus szellem fejlesztésére alakult katolikus egyesületek augusztus 17-én kezdtek meg a fővárosban első országos kongresszusukat, a melyen 400 egyesületnél több képviseltette magát az ország különböző részéből.

A millenáris évnek ez a kongresszus tagadhatatlanul legfontosabb momentumma, mert a megtámadott katholicizmus jövőjére nagyfontosságú tanácskozások folytak ott, s az ott hozott határozatok bizonyosan a katolikus társadalomnak új életet fognak adni.

Már vasárnap kora reggel nagyszámmal érkeztek a kongresszusi tagok a fővárosba. Fogadásukra a központi kath. legényegylet tagjai jelentek meg a fővárosi pályaudvarokban. A kongresszusi tagok díszes jelvényvel voltak ellátva, mely nemzeti alapon nyugvó keresztet ábrázol.

A kongresszusra Steiner Fülöp dr. megyés püspök Mayer Károly kanonok és Streit Ferencz ceremoniáriusa kíséretében utazott föl vasárnap este Székesfejvárról közel 80-an utaztak a kongresszusra, köztük Major Ferencz dr., városi főorvos, Szabady József dr. és Szegfű Ignácz ügyvédék, stb.

Hétfőn reggel ünnepélyes "Veni Sancte" -val vette kezdetét a kath. egyesületek országos kongresszusa. A "Veni Sancte"-n Vaszary Kólos bitoros hercegprimás pontifikált fényes segédlettel.

A sanctorium padoaraiban Steiner Fülöp dr. székesfejvári, Horing Károly báró veszprémi és Dessenyff Sándor eszterházi püspökök, Zichy Nándor és Esterházy Miklós Móríc grófok s a katolikus társadalom számos vezérferfia foglaltak helyet.

Mise után a bitoros-hercegprimás gyönyörű imát mondott, melyben az ég áldását esdette le a kath. egyesületek működésére s a sok viszontagságot kiállott ezredéves magyar hazát Jézus szent szíve oltalmába ajánlotta.

A kongresszus tagjai a templomból a város háza kicsinek bizonyult ez alkalommal, a fényes gyülekezett egészen betöltötte azt sőt a karzatokon is ember-ember hátán szorongott.

Az élelmezések lecsillapulta után Esterházy Miklós Móríc gróf elnök lelkes beszéddel nyitotta meg a gyűlést. Beszédéből közöljük a következő részt.

"Mi a mi törekvésünk? Az, hogy Magyarország keresztény ország maradjon. (Élénk tétzés), hogy Magyarország katolikusai Magyarország keresztény multját meg ne tagadják soha, de arról sem feledkezzenek meg, hogy él Magyarországon egy fiatal nemzedék is, melyet a keresztény vallás szent tanaiban nevelni kötelesség. (Zajos helyeslés). Szem előtt kell tartani azt is, hogy a jelen nemzedék, keresztény nemzedék akar maradni, hogy rólunk is az a latin közmondás kell, hogy elhangozzék széles ez országban. "Megalma tudunk, de legyőzetni magunkat nem engedjük. (Lelkes éljenzés.) Mit látunk, ha széttekintünk állami és társadalmi intézményeinket? Látjuk azt, hogy mindentől a jog-egyenlőséget hangoztatják, mint legfőbb üdvét.

T. uraim! Ha a vallás tanai nem hatják át az állam és társadalom intézményeit, akkor nem marsd egyéb, csak az erőszak, az irigység és végre a vizags nélküli kérlelhetlen halál. Ettől akarjuk megmenteni a társadalmat, az országot. Mi nem akarjuk azt, hogy a hatalom

kifolyása csupán az erőszak legyen, hanem azt kívánjuk, hogy az ország és társadalom épülete szilárd alapra helyeztessék és ezt az alapot alkossák igazságos törvények, vallásos, keresztény törvények. (Blénk éljenzés és taps.) Mi akarunk, hogy a társadalmi és állami intézményeinket a keresztény szeretet sugalmazza, hogy állami törvényeink legfőbb alapja a keresztény szeretet legyen. Különösen akkor, midőn oly társadalmi rétegek sorsával foglalkozik, melyek elhagyatva és elszigetelve a legnagyobb veszélynek vannak kitéve (Zajos helyeslés.) Foglalkozni akarunk a keresztény családdal, a keresztény ifjúsággal, a keresztény munkásokkal, szóval a kereszténység minden tagjával. (Zajos helyeslés.) Nem tudom valóban képesek leszünk-e eszméinket diadalra juttatni. Oly intézmények környezetek, melyek minket gátolnak, a melyek jó szándékainkat elferdítik, melyek, ha ránk támadnak, más fegyvert nem ismernek, mint a gyanúsítást és rágalmazást. (Igaz! Ugy van!) a melyek kerülve a nyílt hárzó harcot, orozva támadnak azokra, a kik meggyőződésüket nyíltan és bátran hangoztatják. De engedjék uraim az önök nevében itt igérnem e szegény országnak, hogy addig, míg magyar pap lesz e hazában s lesz templom, mely a keresztény kisdedeket befogadja, a kereszténység szelleme harczra kel, mert a katolikus egyház nem fél a harcztól.

A kongresszus tisztikarát választották meg ezután közéleti kiáltással. Diszelnök: Vaszary Kólos hercegprimás. Elnök: Esterházy M. Móríc gróf, társelnökök: Bathány József és Apponyi Géza grófok, alelnökök: Kisfaludy A. Béla, Pintér Kálmán piarista rendfő, Major Ferencz dr. orvos, Hortoványi József orsz. képv. és Vay Kázmér gróf. A szakosztályokat pedig így alakították meg: a hitbizalmi és jótékonyági szakosztály elnöke: Wolatka Nándor püspök, előadói Tóth Mike S. J., Kánter Károly az oltáregyület igazgatója, Otcocsa Károly poszonyi ügyvéd, Major Ferencz főorvos, Csillag Gyula és Csapodi István egyetemi tanárok, Molnár János apát és Kanócz István min. osztálytanácsos. Az irodalmi egyesületek szakosztályi elnöke: Hummer Nándor, előadói Kisfaludy A. Béla prépost, Walter Gyula dr. primási titkár, Hortoványi József orsz. képviselő és Gyürky Odön. A társadalmi szakosztály elnöke: Apponyi Géza gróf, előadói: Zichy Vladimir gróf és Gyürky Odön.

Végül a kath. legény- és munkásegysületek elnöke, Rakovszky István nagybirtokos, előadói pedig: Schiffer Ferencz, Pokorny Manó, Varga Dezső, Chobol Ferencz és Streicher József.

Azután Eszterházy gróf elnök indítványára a következő táviratokat küldték el. A pápához küldött távirat így hangzik:

"Szentéges atya! Magyarország katolikus egyesületei, melyek a katolikus hit ápolását és védelmét a társadalom kath. jellegének megóvását tüzték ki föladatul, országos kongresszusukat tartván, fiui földalattal üdvözlik Szentégedet, hűségüket, ragaszkodásukat tolmácsolják Krisztus helytartója, Péter utódja iránt és Szentéged apostoli áldását kérik munkájukra és tanácskozásaira."

A másik, a királyhoz intézett telegram a következő:

"Magyarország több mint négyszáz katolikus egyesülete a szent István első királyunk emlékének szentelt napokban országos kongresszusra gyűlvén össze, hogy a katolikus hit ápolása védelme fölött tanácskozzék, alattvalói hódolattal üdvözli felségedet, szent István trónjának számolya előtt."

Végül küldöttséget menesztettek a bitoros hercegprimáshoz, mint a kongresszus diszelnökéhez s elhatározták, hogy Léva y Imrénének a magyar kath. egyesületek megalapítójának arczképét a kath. körben megkoszorúzzák.

A hymnus eléneklése után az elnök bezárta a gyűlést.

Szirkovits András

polgári, katonai és papi öltöny készítő.

Nagy választék hazai, angol és brünni gyártmányokból. — Megrendelések a legújabb divat szerint gyorsan és jutányosan eszközöltetnek. — Szives pártfogásért esd

SZIRKOVITS ANDRÁS.

Értesítés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek becses tudomására hozni, hogy lakásomat m. év november hó 1-től

Szarka-utca 3 sz. házba

helyeztem át.

Midőn erről a nagyérdemű közönséget e helyütt is szerencsés vagyok értesíteni, egyuttal irányomban tanúsított jóakaratu kegyes pártfogásukat megköszönve, kérem, hogy jövőre is azt részemre megtartani sziveskedjenek! — egyuttal ígérem, hogy a szakmimba vágó szobafestészet, mázolás, fényezés sat. úgy mint Thonfestészet minden színben és a legizlésebb kivitelben, gyorsan és a legolcsóbb árban fog általam becses megrendelém részére pontosan elkészíttetni. Kiváló tisztelettel

VÉGH GYULA,
szobafestő és mázoló.

MED.

Dr. Ritscher Zsigmond

fogorvos

a bécsi egyetemi fogászati klinika volt fogorvosa

Székesfejérvár, sas-utca 7. szám.

Rendel reggeli 8 órától este 6 óráig.

MELOCCOPÉTER
BUDAPEST
VI. Dévay utca 21.

Magánymezőn... sámentárusítók és betonöntési vállalat.

Építési célokra... cementmészkeletet.

Építési célokra... cementmészkeletet.

Az új iskola-év kezdetével

figyelmeztetem a t. szülőket és tanulóifjuságot, hogy üzletemet mind a legújabb javított és bővített kiadásu

tankönyvekkel

szereltem fel. Mindennemű papír, író- és rajzszerek különös figyelemmel a tanulóifjuság igényeire, nálam nagy készletben jutányos áron kaphatók.

KUBIK LÖRINCZ,

könyvtáros,

Székesfejérvár, nádor-utca.

Kényelmes fizetési feltételek.

Az eredeti

SINGER varrógépek

egyedül csak a mi üzletünkben kaphatók

The Singer Manufacturing Co. részvénytársaság (ezelőtt Neidlinger G.)

Sz.-Fejérvár, Nádor átca 2, Töltényi-ház.

Készen fizetésnél árengedmény.

4—5 % mellett

rendes és rendkívüli jelzőlogókat kiegészítő, valamint a leghínyolódottabb conversiókat szintén 4—5 %-kal rendezi gyorsan és diszkrét, minden előleg nélkül

HERCZEG SÁNDOR

BUDAPEST,

Gyár-utca 19. szám.

Borelárusítók és fogasztók figyelmébe!

Bátorkodom a n. é. borelárusító és fogasztó közönségnek tisztán kezelt eredeti úboraimat ajánlani, u m. Moóri, Rezi, Badacsonyi, Csopaki, Szegszárdi és Iszkaszentgyörgyi, melyeket 50—100 literes hordókban és zárt palackokban árusítok el. A borok szőlőhegyi pinézében és ízletében bármikor megtekinthetők.

DESTEK ADOLF,

fűszerkereskedő, Székesfejérvár, sas-utca.

Pfinn József

érec- és fakoporsó raktára

Székesfejérvár, iskola- és Jókai-utca sarkán

Alapított: 1862. évben.

Legnagyobb raktár egyszerű és kettős dísz érckoporsókból minden színben és minden nagyságban.

Ugyszintén kaphatók egyszerű és díszes fakoporsók, szemfüdelek, vánkóskok, matraczok, fátjolok stb., szóval minden temetkezésekhez szükséges szerek.

Sirkoszoruk

minden alakban a legjutányosabb árak mellett.

Temetések teljes rendezése úgy helyben mind vidéken a legpontosabban eszközöltetik.

Sürgöny után a megrendelések rögtön és legpontosabban eszközöltetnek.

Sürgöny után a megrendelések rögtön és legpontosabban eszközöltetnek.

Temetkezési vállalat az Órangyalhoz.

Kővári Ede

Székesfejérvár, sas-utca 2. (fekete sas szálloda mellett.)

Fiókküzet: buzapiacz 2.

Ajánlja a kor igényeinek teljesen megfelelő temetkezési vállalatát hol érc- és fakoporsók minden nagyságban és színben oly dus választékban kaphatók, hogy e tekintetben is a legnagyobb városok hasonló vállalataival versenyezni képes. Művészileg kiállított díszkoporsók, (Sarkofagok) valamint kettős üvegtetejű, légmentes koporsók (a holttest bárhova szállítására) nagy választékban vannak, ugyszintén halottas szobák, feljártok s ajtók behuzatalára megkivántató gyászposztó, díszes ravatal s tartozékaival rendelkezik, hogy e tekintetben a fővárosi ilyen vállalatokhoz fordulni felesleges. Szóval temetkezési vállalata úgy van berendezve, hogy a legkényesebb igényeket kielégíteni képes, mit eléggé bizonyít a más városokban s meggyezerte több ízben a legelőkelőbb családoknál előfordult gyászposztók alkalmával közmegegyezéssel teljesített szolgálatai. Fűelvi mérsékelt árak mellett pontos kiszolgálás, kizárva a hivatalan toladok. Végül ajánl szemfüdeleket, halotti öltönyöket, virágokat, fátjolok és sirkoszorukat, melyek üzletében nagy választékban, olcsó áron kaphatók. Bármennemű nemesi címerek elkészítésére vállalkozom.

A nagyérdemű közönség eddigi pártfogását továbbra is kérem.

Műköszörülés gőzgéppel.**Lipp Ágoston**

műköszörüs Székesfehérvár.

Elad új borotvákat köszörülve 1 forintért.

Völgyre kiköszörülve valódi angol készítmény 1 frt 50 kr. tekka mellett, egy évi jótállás mellett.

Borotva köszörülést 8 nap alatt kézbesít drbja 30 és 40 kr. árban jótállás mellett.

Nagy raktár hajnyíró gépek, fém szijjak és kövek, ollók és kések igen jutányos árban.

Az ország, valamint a hozzátartozó társországok minden részének üzletem a legelőnyösebb beszerzési helye.

Hirdetmény.

A jelen kor legnagyobb olcsósága az amerikai mérleg. Használható mindennemű, a gazdaságban és háztartásban előforduló cikkek méréséhez. Ezen mérleg által még egy égető szükségét képező háztartási és gazdasági cikkek lesz betöltve, melylyel a gazda gabonáját és takarmányát, háziasszony pedig háztartási cikkeit könnyen megmérheti. Az amerikai mérleg erős, tartós, vasszerkezetű és könnyen kezelhető, szolid készítése által nem rongálódhatik és nincs javításoknak kitéve. A mérleg ára használati utasítással együtt az én költségemen szállítva:

200	300	400 kgr. mérőképeség.
2 frt 20	3 frt 20	4 frt 20 kr.

A mérleg elküldése utánvétellel vagy a pénz előleges beküldése mellett történik.

Megrendelések

Bergl Sándor urhoz
Somogy-Szillba intézendők.

Első házi segély.

Kitűnőnek bizonyult és számtalan esetben bemutatott

francia tüzi fecskendő.

Ha ilyen tüzi fecskendő 3-4 ember kezében van, meghaladja azt a tevékenységet, a mit egy nagy 600-800 forintos fecskendő, mert ez gyorsan kéznél van és kezelheti egy asszony vagy egy felnőtt gyermek is.

Nagy czélszerűsége miatt sok kitűntetése van a gyárnak és néhány ezer drb van forgalomban, a hol már tízesetnél ilyenekkel megmentették az egész falut és sok vagyont, ezen nagy házi segély nélkül senki ne legyen! Hordképessége 30 méter távolság és oly erővel bír, hogy bármely magas házon, gabna-, szalma-kazalon is keresztül fecskendez. Folyton működik és ventillel van ellátva.

Ára 3 frt 50 kr.

Magrendelhető

BERGL SIMON, egyedüli főelérő-itónál
Magyarországban, Somogy-Szill.

Üzlethelyiség változás.**GINDL ÖDÖN**

vászon-, fehérenemű-, szövött-, kötött- és rövidáru raktára Sz-Fehérvár, fapiacz. haltér szegletén.

A n. é. közönség b. tudomására adom, hogy nádor-utca 19. szám. alól üzletem ép oly cikkekkel felszerelve

Szögyényi-Marich-utca 7. fapiacz, haltér

szegletere helyeztem át.

A n. é. közönség további pártfogását kérve, maradtam

kiváló tisztelettel

GINDL ÖDÖN.**Üzlethelyiség változás.****TÖGL IMRE**

gazdasági gép-, épület- és műlakatos Sz.-Fejérvár budai-ut 29.

Ajánlja a n. é. közönségnek a kor igényeinek megfelelő gyárilag berendezett

gazdasági gép-, épület- és műlakatos

műhelyét, hol is a lakatos építkezési ipar minden ágába vágó mű és vasmánkák a legpontosabban és szakszerűen készítettnek el.

Elvállalok mindennemű gépjavításokat, takaréktűzhely, füsteltávolító kémények, rúcszat, dísz-vaskapu és sirkorlátok, villámhárítók és telefonok elkészítését.

Továbbá van szerencsém a n. é. gazdaközönség becses figyelmét felhívni dus raktáramra, melyben nagy választékban vannak legkitűnőbb gyártmányú gazdasági gépek és géprészek.

Költségvetés és árjegyzék kívánatra bérmentve küldetik.

Ifju Moharos Sándor II. számú kétfogatu bérkocsi tulajdonos ajánlja pontos szolgálatát. — Vidékre való fuvarozást is olcsón elvállal.

Pártoljuk a kitűnő hatású erdélyi ásványvizeket!

Az Erdélyrészi Kárpát-Egyesület ásványvizei.

„Livia“ forrás-viz
HAZAI SELTERS!
2 liter 29 kr., 1 liter 20 kr., 1/2 liter 15 kr.

Egyetlen élvezeti

vasas-viz. „Széchenyi“
2 lit. 30 kr., 1 lit. 21 kr., 1/2 lit. 16 kr.

Orvosi vélemények szerint a legkitűnőbb ásványvizek.

„Az Erdélyrészi Kárpát-Egyesület“

országos ásványviz raktára: **BUDAPEST, Aradi-utca 58 sz.**

Telefonnál csak a szám 25-15 kérendő.

Székesfehérvári főraktár: **Imrich Viktor** gyógyszerésznél, Reinitz Lipót kereskedőnél.

Kapható mindenütt. — A jövedelem jótékony czélra megy.

Új üzlet megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására adni, hogy a mai kor igényeinek megfelelően berendezett

uri- és női-divat-üzletet nyitottam Nádor-utca 19. sz. alatt, Reé-féle házban.

Legfőbb törekvésem oda fog irányulni, hogy pontos kiszolgálás és olcsó árak mellett tisztelt vevőim bizalmát kiérdemeljem.

A nagyérdemű közönség becses pártfogását kérve, maradtam kiváló tisztelettel

Rodé Imre.

Meghívás!

Az őszi évadra naponként női divat-kelmék és felöltökből egyes újdonságok érkeznek, melynek megtekintésére a b. közönséget tisztelettel bátorítok felkérni.

Fehárnemű műintézetünket a legnagyobb színvonalra emeltük és a női kelenyűt a legtekintélyesebben állítjuk ki.

Az elmúlt évről visszamaradt divat-árakat minden áron eladjuk.

Tisztelettel

DEUTSCH MANÓ es IA
női-divat áruháza.
Alapítva 1843.

Lakásváltoztatás!

Alulírott mély tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy lakásomat

Simor-utca 12. számú házba

tettem át. Valamint eddig úgy ezután is a lehető leglekiismeretesebben fogom a nagyérdemű közönség igényeit kiszolgálni.

Eddigi bizalmukat megköszönve magamat továbbra is jóindulatukba ajánlom, szíves megbeszélésüket a jövőre is kérve, maradtam kitűnő tisztelettel

REVELAND JÓZSEF,
szobafestő és mázoló.

PERL ARNOLD, Győr szab. kir. város törvényhatósági állatorvosának

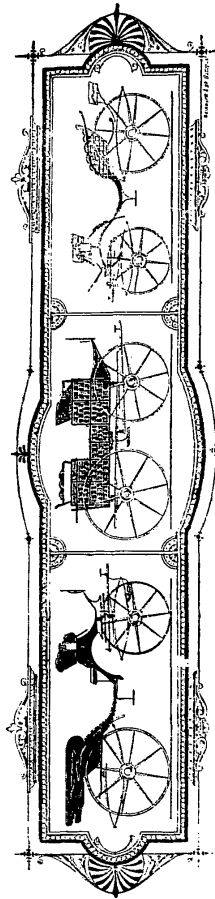
JOCKEY FLUIDJA

minden gazdaságban nélkülözhetlen.

Biztosan ható szer a túlerőltetett állatok izmainak folytonos jókarban tartására, valamint a kimerülés, fáradtság, izomszűz, vállbénaság, időszaki sántaság, a végtagok lobos bántalmái és merevsége eseteiben. — Számos köszönőirat betekintésre áll.

Főraktár: SZENTMIHÁLYI GYULA
gyógyszertárban Győrött.

Egy üveg ára 2 korona.

Kovács György kocsigyártó

Székesfejérvárott, fázka-utca 2-ik szám.

Ajánlja magát mindennemű új és divatos kocsik gyors, pontos és jutányos áron elkészítésére. — Javításokat szinte gyorsan és pontosan teljesít.

Raktárt tart mindennemű új és javított kocsikból.

Lakos Antal

szijgyártó Székesfejérvárott.

Elvállal minden szakmájába való munkát jutányos árért pontos kivitelben.

Szent-Ferencziek épülete, a püspöki-lak átellenében.

Ifj. Tógl Gyula

fűszer-, anyag- és festékkereskedése a „SZERECSENHEZ.”
Székesfehérvár, Városház-tér

Van szerencsém a n. érd. közönség becses figyelmét felhívni dusan berendezett fűszer, anyag és festékkereskedésemre, hol a legjobb minőségű por olaj és vegyészeti festékek, kenecék, mázak, olajak, ecetek, továbbá a legjobb hírnévnek örvendő Schramm Kristóf-féle szobapadló-festék a legjutányosabb árban kaphatók.

Egyszersmind a n. érd. gazdaközönség, építőmester és vállalkozó urak becses figyelmébe ajánlom

román- és portland-cement raktáramat,

hol folytonosan friss minőségben és jutányos árban kapható.

Szilárd

tartós minőségű lehermenüt szállít

férfi ing chiffonból gallér és kézelő nélkül darabja 1.50, 1.85, 2.20.

férfi háló-ing fehér, színes pánttal 1.50, 2.—.

férfi hálóing színes oxfordból — 80 kr.

gallér, új forma legjobb chiffonból 1 tuczat 2.20. kézelő, bármely forma, legjobb chiffonból egy tuczat 4.—.

férfi lábravaló, köpfer darabja 1.20.

nyakkendők 20 krtól feljebb.

Az iskolai évre kéretnek a mélyen tisztelt szülők jó minőségű fehérneműk beszerzésére: gyermek fehér ing darabja 1.25, lábravaló 1.—, harisnyák patent kötésű színtartó fehére 25 krtól, lány iskola-kötények 6 évestől 14 évig.

Esernyők s e l y e m 2 frt 40 kr., gyermek esernyő clott darabja 1 frt.

Szabott árak. — Bevásárlásnál 10 frton felül 5% engedmény.

Gerendai Gyula,

vászon- és fehérnemű-kereskedő, Sz.-Fejérvár, Kossuth Lajos-utca.

Hirdetések

felvételnek kiadóhivatalunkban jutányos áron.

Használt iskolai könyvek megvételnek a lehető legmagasabb áron, vagy azokat újakra cserébe veszem.

Van szerencsém a nagyérdemű helybeli és vidéki t. közönségnek jól berendezett

KÖNYVKÖTÉSZETEMET

mindennemű

iskolai és imakönyvek, regények folyóiratok

s minden e szakmába vágó munkák elkészítésére ajánlani.

➡ Szép és tartós elkészítés, jutányos ár. ➡

Számos pártfogást kérve

kiváló tisztelettel

Kauffman F.

könyvkereskedő és könyvkötőszeto

Székesfehérvár, Kossuth-utca 5. sz.

Elfogad előzetéseket mindennemű bel- és külföldi folyóiratokra és divatlapokra egy helyben mint vidékre, legolcsóbb áron.

Nyomatott Szammer Imrénél, Székesfejérvárott.